

Tiia Linnell

TURVALLISUUSASIAKIRJA AUTOURHEILUYRITYS
MATIKAISEN LOMAPARATIISI AY:LLE

Matkailun koulutusohjelma

2009

TURVALLISUUSASIAKIRJA AUTOURHEILUYRITYS MATIKAISEN LOMAPARATIISI AY:LLE

Linnell, Tiia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma
Kesäkuu 2009
Salo, Vappu
UDK: 379.84, 614.8, 796.71
Sivumäärä: 84

Asiasanat: ohjelmapalvelut, turvallisuussuunnittelu, pelastussuunnitelma

Tämän opinnäytetyön aiheena oli suunnitella turvallisuusasiakirja ohjelmapalveluyritys Matikaisen Lomaparatiisi Ay:lle. Yritys järjestää jokamiehenluokan autoilla autourheilupaketteja sekä tilaisuuksia ja juhlia, kuten häitä. Yrityksellä ei ennestään ollut laadittua turvallisuusasiakirjaa.

Tätä opinnäytetyötä laadittaessa ohjeena käytettiin Kuluttajaviraston julkaisemia ohjeita ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Ohjeet sisälsivät yksityiskohtaisen luettelon siitä, mitä ohjelmapalveluyrityksen turvallisuusasiakirjaan tulee kuulua. Suuri osan työn taustamateriaalista muodostui erilaisista laista ja asetuksista, jotka ohjaavat ohjelmapalveluyrityksen toimintaa. Ohjeena käytettiin myös viranomaisten antamia yleisiä turvallisuusohjeita ja julkaisuja. Lisäksi tiedonlähteinä toimivat Matikaisen Lomaparatiisin toimitusjohtaja Piia Matikainen sekä palomestari Sakari Linnell Jokilaaksojen Pelastuslaitoksesta.

Opinnäytetyöstä muodostui kaksiosainen. Teoriaosuudessa käsiteltiin ohjelmapalvelualan turvallisuutta yleisellä tasolla sekä myös tarkemmin kyseessä olevaa ohjelmapalvelua eli autourheilun turvallisuutta. Iso osa teoriaosuudesta muodostui turvallisuusasiakirjan käsittelystä; siitä mitä turvallisuusasiakirjan laadinnassa täytyy ottaa huomioon, kuinka se laaditaan sekä mitä siihen täytyy sisältyä. Teoriaosuuteen kuului lisäksi lyhyt esittely kyseessä olevasta ohjelmapalveluyrityksestä.

Toiminnallinen osuus sisälsi Matikaisen Lomaparatiisin tarpeita ja palveluja varten suunnitellun turvallisuusasiakirjan, johon sisältyi turvallisuudesta vastaavien henkilöiden tiedot ja tiedot osallistujista sekä käytössä olevista rakennuksista, varusteista, välineistä ja turvallisuusvälineistä ja varusteista. Iso osa turvallisuusasiakirjasta muodostui koko alueen kattavasta riskienkartoituksesta, johon kirjattiin sekä ohjelmapalveluun että alueeseen yleisesti liittyvät vaarat ja riskit. Lisäksi turvallisuusasiakirjaan sisällytettiin toimintaohjeet hätätilanteita varten, sekä niiden jälkeiseen onnettomuuskirjanpitoon sekä onnettomuuden syyn tutkintaan. Turvallisuusasiakirjan loppu koostui liite-osiosta, jossa on huolto- ja tarkastuspäiväkirja, turvallisuussuunnitelma, lomakkeet onnettomuuskirjanpitoon ja onnettomuuden syyn tutkintaan sekä kartta koko alueesta ja pohjapiirrokset rakennuksista.

SAFETY DOCUMENT FOR CARSPORTS COMPANY MATIKAISEN LOMAPARATIISI AY

Linnell, Tiia
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism
June 2009
Salo, Vappu
UDC: 379.84, 614.8, 796.71
Number of pages: 84

Key words: recreation services, safety planning, rescue plan

The subject of this thesis was to draw up a safety document for recreation services company Matikaisen Lomaparatiisi. The company organizes car sport packages with national autocross cars and events and parties, like weddings. The company did not have an existing safety document.

The Finnish Consumer Agency's directions to enhance the safety of recreation services were utilized while writing this thesis. The directions included a detailed list about the contents of a safety document. A big part of the background material consisted of different laws and regulations that guide the operation of a recreation services company. General safety directions and publications given by authorities were also used as guidelines. Information was also received from Piia Matikainen, the CEO of Matikaisen Lomaparatiisi and Fire Marshall Sakari Linnell from Jokilaaksojen Pelastuslaitos.

This thesis became two-parted. The first part consisted of theory and it included the purpose and the objective of the thesis. The theory part comprised the safety of the recreation services industry in a general level and also more in detail the recreation service in question, car sports. The safety document and what it consist of, how it is drawn up and what should be considered while drawing it up made up a big part of the theory part. The theory part also included a small introduction of the recreation services company in question.

The functional part of this thesis consisted of the safety document that was specifically designed for Matikaisen Lomaparatiisi. It included the contact information for the persons in charge of the safety issues, information about the buildings, equipment and safety equipment. One part of the functional part was the risk assessment that included all the risks regarding the recreation service and the whole area. The safety document also included operating instructions for emergencies and information on how to report an accident and how to keep track of the accidents that have happened. The latter part included maintenance and inspection diary, a safety plan, forms for accident reports and a map of the area with floor plans of the buildings.

SISÄLLYS

TERMILUETTELO.....	5
1 JOHDANTO	7
2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS	8
2.1 Tutkimustehtävä.....	8
2.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus	9
3 YRITYSESITTELY.....	10
4 OHJELMAPALVELUALAN TURVALLISUUS	12
5 AUTOURHEILUN TURVALLISUUS	14
5.1 Mitä on jokamiehenluokka?	14
5.2 Autot, välineet ja varusteet	15
5.3 Autourheilun ympäristövaikutukset	16
5.4 Mikä tekee autourheilusta turvallisen?.....	17
6 TURVALLISUUSASIAKIRJA	17
6.1 Turvallisuusasiakirjan sisältö.....	19
6.2 Turvallisuussuunnitelma.....	22
6.3 Pelastussuunnitelma	23
7 TURVALLISUUSASIAKIRJA MATIKAISEN LOMAPARATIISILLE.....	24
8 LUOTETTAVUUSTARKASTELU.....	63
9 LIITTEET.....	64
LIITE 1 TURVALLISUUSSUUNNITELMA... ..	64
LIITE 2 TAPAUSILMOITUSLOMAKE	68
LIITE 3 ONNETTOMUUSKIRJANPITLOMAKE	70
LIITE 4 TURVALLISUUSKOULUTUS SEKÄ HÄTÄTILANNEKOULUTUS	72
LIITE 5 TURVALLISUUSASIAKIRJAAN TUTUSTUNEET TYÖNTEKIJÄT	73
LIITE 6 KARTTA RAKENNUSTEN SIJAINNISTA	74
LIITE 7 RAKENNUSTEN POHJAPIIRROKSET	75
10 POHDINTA.....	80
LÄHTEET	82

TERMILUETTELO

Turvallisuusasiakirja: Toiminnanharjoittajan laatima kirjallinen asiakirja, jossa on määritelty ohjelmapalvelun toimintaan ja turvallisuuteen liittyviä asioita, esim. henkilöstön tehtävänjako, riskien arviointi, turvallisuussuunnitelma, avunhälyttämistäjärjestelyt erilaisiin onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteisiin (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Toiminnanharjoittaja: Yksityinen henkilö, yritys, yhdistys, kerho, kunnan nuorisotoimi, seurakunta jne., joka elinkeinotoimintaan liittyen (esimerkiksi maksua vastaan tai kytkäisenä) tarjoaa palvelua kuluttajille (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Ohjattu ohjelmapalvelu: Kuluttajalle tarjottava palvelu, joka suoritetaan esim. ohjaajan, oppaan tms. valvonnassa, ohjauksessa tai seurannassa (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuussuunnitelma: Toiminnanharjoittajan laatimat ohjeet yksittäisten toimintojen ja suorituspaikkojen turvalliseen toimintaan (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Riski: Vaarallisen tapahtuman todennäköisyys ja seurausten vakavuus (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Riskien arviointi: Laaja-alaista ja järjestelmällistä vaarojen ja terveyshaittojen tunnistamista sekä niiden merkitysten arvioimista turvallisuudelle, terveydelle ja omaisuudelle. Tavoitteena on parantaa turvallisuutta. Voidaan käyttää myös nimitystä riskikartoitus. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuus: Toiminta on turvallista, jos siihen liittyvät riskit ovat hyväksyttäviä. Turvallisuuella tarkoitetaan kokonaisvaltaista fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta niin, ettei kenellekään aiheudu loukkaantumista tai vammautumista eikä horjuteta tarpeettomasti psyykkistä tasapainoa (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Vaara: Tekijä tai olosuhde, joka voi saada aikaan fyysisesti, psyykkisesti ja taloudellisesti haitallisen tapahtuman (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Jokamiehenluokka: ”Jokkis”. Autourheilulaji, jossa ajetaan vanhoilla, käytetyillä autoilla. Kaikki autot ovat samanhintaisia, 1150 euroa. Tällä hinnalla kuljettaja sitoutuu myymään autonsa ja sen voi ostaa kansakilpailija tai kuka tahansa, jolla on jokamiehenluokan tutkinto ja kilpailulisenssi. (AKK Motorsports)

Rakennuksen paloluokka: Rakennukset jaetaan kolmeen eri paloluokkaan, P1, P2 ja P3 sen mukaan, kuinka paloherkää materiaalista ne on rakennettu. Kaikki Matikaisen Lomaparatiisin rakennukset kuuluvat paloluokkaan P3. Paloluokan P3 määritelmä on seuraava: Paloluokkaan P3 kuuluvan rakennuksen kantaville rakenteille ei aseteta erityisvaatimuksia palonkeston suhteen. Riittävä turvallisuustaso saavutetaan rakennuksen kokoa ja henkilömääriä rajoittamalla käyttötavasta riippuen. (Ympäristöministeriö 2002, 9.)

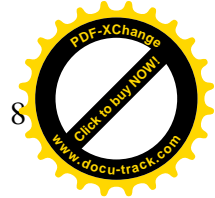
1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on suunnitella turvallisuusasiakirja ohjelmopalveluyritys Matikaisen Lomaparatiisi Ay:lle. Yritys järjestää autourheilupaketteja pääasiallisesti yrityksille ja heidän ulkomaisille asiakkailleen, mutta myös yksityisasiakkaille. Työni on toiminnallinen opinnäytetyö, sillä sen tarkoituksena on luoda konkreettinen tuotos, turvallisuusasiakirja, joka opastaa yrityksen johtoa, työntekijöitä sekä asiakkaita.

Tämä opinnäytetyö on kaksiosainen. Ensimmäinen osa koostuu teoriasta ja siihen on sisällytetty tutkimuksen tavoitteet ja merkitys, pieni yritysesittely, osio jossa kerrotaan ohjelmopalvelujen turvallisuudesta yleisellä tasolla sekä tarkemmin autourheilusta ja sen turvallisuudesta. Lopuksi käsitellään turvallisuusasiakirjaa; mitä siihen täytyy sisältyä, kuinka se laaditaan ja mitä sen laatimisessa on otettava huomioon.

Toiminnallinen osio sisältää Matikaisen Lomaparatiisin turvallisuusasiakirjan. Turvallisuusasiakirja on suunniteltu suhteessa yrityksen toiminnan laajuuteen ja siihen on sisällytetty vain yritykselle tarpeelliset asiat, kuten tiedot rakennuksista ja välineistä, ohjeet hätätilanteissa toimimiseen sekä tarkastus- ja huoltopäiväkirja muutamia mainitakseni.

Lainsäädäntö edellyttää yritystä laatimaan turvallisuusasiakirjan, mutta siitä on myös suurta käytännön hyötyä yritykselle, sillä kaikki yrityksen turvallisuuteen liittyvät asiat kirjataan turvallisuusasiakirjaan. Asiakirjaan kootaan tiedot rakennuksista, välineistä ja varusteista, sekä siitä, kuinka hätätilanteissa toimitaan. Turvallisuusasiakirja sisältää lisäksi riskikartoituksen sekä onnettomuuskirjanpidon ja onnettomuuden syyn tutkiminnan. Turvallisuusasiakirjan avulla yritys voi viestiä asiakkailleen, että turvallisuuteen on panostettu, ja että henkilökunta on koulutettu toimimaan kaikissa tilanteissa. Asiakkaat voivat myös luottaa siihen, että käytettävät välineet ja varusteet ovat kestäviä ja turvallisia, sillä ne huolletaan säännöllisesti ja huollot ja tarkastukset merkitään turvallisuusasiakirjaan.

2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS

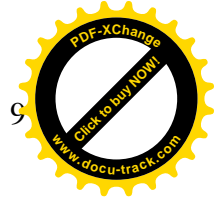
2.1 Tutkimustehtävä

Tämän opinnäytetyön aiheena on suunnitella turvallisuusasiakirja ohjelmapalveluyritys Matikaisen Lomaparatiisi Ay:lle (yhtiömuoto avoin yhtiö). Yritys järjestää aurtourheilupaketteja pääasiallisesti yrityksille ja heidän ulkomaisille asiakkailleen, mutta myös yksityisasiakkaille.

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä (Vilka ja Airaksinen 2003, 9). Tässä opinnäytetyössä paneudutaan yrityksen opastamiseen, sillä turvallisuusasiakirja parantaa yrityksen toiminnan turvallisuutta.

Pelastuslainsäädäntö (pelastuslaki 468/2003 sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003) velvoittavat ohjelmapalveluyrittäjät niin sanottuun omatoimiseen varautumiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että palvelunharjoittajan täytyy kaikin mahdollisin keinoin yrittää pienentää tarjoamaansa ohjelmapalveluun liittyviä riskejä. Lisäksi palvelunharjoittajan tulee ennaltaehkäistä ohjelmapalvelun yhteydessä mahdollisesti tapahtuvia onnettomuuksia sekä läheltä piti-tilanteita ja osata toimia myös niissä tilanteissa, joissa onnettomuus kaikesta huolimatta pääsee tapahtumaan. Ohjelmapalvelun tarjoajan tulee myös huolehtia avun hälyttämisestä, ensiavun antamisesta sekä vahinkojen rajaamisesta mahdollisimman pieniksi.

Jotta yrityksen ja sen toiminnan turvallisuudesta huolehtiminen olisi helpompaa, kattavampaa sekä yhdenmukaisempaa, yritykselle voidaan laatia turvallisuusasiakirja. Turvallisuusasiakirjaan kootaan kaikki yrityksen ja sen toiminnan turvallisuuteen liittyvät asiat. Kuluttajavirasto on julkaissut (9/2003) ohjelmapalveluyritysten opastamiseksi selkeät ohjeet siitä, mitä turvallisuusasiakirjan tulee sisältää ja kuinka se laaditaan. Lisäksi yrittäjä voi pyytää laadinnassa apua paikallisilta pelastusviranomaisilta.

Teoriaosuuden lisäksi työ sisältää toiminnallisen osuuden eli Matikaisen Lomaparatiisille suunniteltavan turvallisuusasiakirjan. Asiakirjan sisältö sovelletaan juuri heidän yritykselleen ja heidän tarjoamiaan palveluita silmällä pitäen

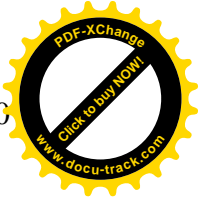
Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on suunnitella turvallisuusasiakirja ohjelmapalveluyritys Matikaisen Lomaparatiisi Ay:lle. Toiminnallinen opinnäytetyö on kaksiosainen kokonaisuus; se sisältää toiminnallisen osuuden eli produktin ja opinnäytetyöraportin eli opinnäytetyöprosessin dokumentoinnin ja arvioinnin tutkimusviestinnän keinoin. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen tulisi aina pohjata ammattiteorialle ja sen tuntemukselle, ja siten toiminnallisen opinnäytetyöraportin tulee aina sisältää myös ns. teoreettinen viitekehysosuus. (Virtuaaliammattikorkeakoulu 2009.)

2.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus

Pelastuslainsäädäntö (pelastuslaki 468/2003 sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003) velvoittavat ohjelmapalveluyritykset laatimaan turvallisuusasiakirjan, joka kattaa kokonaisvaltaisesti yrityksen koko toiminnan. Tällä pyritään siihen, että ohjelmapalvelut ovat turvallisia asiakkaille, työntekijöille sekä myös kaikille ulkopuolisille, koko ohjelmapalvelun keston ajan, alusta loppuun.

Koska jokainen ohjelmapalveluyrittäjä on velvollinen laatimaan turvallisuusasiakirjan, kyseessä ei ole mikään mullistava tutkimus, eikä sillä varsinaisesti saavuteta ihan uutta tieteenalaa mullistavaa tietoa. Siitä huolimatta opinnäytetyöllä on sen tilaajalle eli Matikaisen Lomaparatiisi Ay:lle suuri merkitys, koska yrityksellä ei vielä ennestään ole turvallisuusasiakirjaa. Turvallisuusasiakirjaa edellytetään laissa, mutta siitä on myös suurta käytännön hyötyä.

Turvallisuusasiakirjan avulla voidaan varmistua siitä, että yrittäjä itse ja hänen työntekijänsä ovat tietoisia toimintaan vaikuttavista turvallisuusasioista ja siitä, että heidän tietonsa ovat ajan tasalla. Jokainen yrityksen työntekijä lukee turvallisuusasiakir-

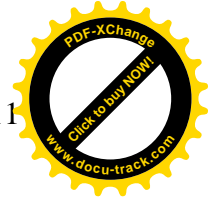
jan ja sen jälkeen kuittaa allekirjoituksellaan lukeneensa ja ymmärtäneensä sen sisäl-
lön (liite 5). Ennen kaikkea turvallisuusasiakirjan ansiosta he osaavat ennaltaehkäistä
mahdollisia vaaratilanteita sekä toimia sellaisissa tilanteissa, joissa onnettomuus tai
tapaturma kaikesta huolimatta pääsee tapahtumaan.

Turvallisuusasiakirja lisää myös asiakastyytyväisyyttä. Koska ohjelmapalveluala
sisältää paljon aktiviteetteja, joissa onnettomuuden teoreettiset riskit saattavat olla
suuria, turvallisuus on asiakkaiden näkökulmasta suuri valintakriteeri siinä vaiheessa,
kun asiakas on valitsemassa, että minkä yrityksen palveluita asiakas päättää käyttää.
Laatimalla turvallisuusasiakirjan yritys voi osoittaa asiakkailleen, että turvallisuuteen
on kiinnitetty huomiota, ja että yrityksen välineistö, tilat ja sen tarjoamat palvelut
ovat turvallisia, ja että henkilökunta on koulutettu toimimaan oikeaoppisesti kaikissa
eteen tulevilla tilanteilla.

Myös rakennus- ja palotarkastukset sekä laitteiden ja rakennusten huollot pysyvät
aikataulussa turvallisuusasiakirjan avulla, koska ne merkitään aina ylös. Turvalli-
suusasiakirjasta on helppo tarkastaa, koska viimeiset tarkistukset ja huollot on tehty
ja milloin niitä olisi syytä uusida. Myös muun muassa ensiapukurssin suoritusajat
merkitään turvallisuusasiakirjaan, joten myös niiden suoritukset ja uusinnat pysyvät
ajan tasalla. Työntekijöiden suorittamat koulutukset ja mahdolliset erityispätevyudet
kirjataan myös turvallisuusasiakirjaan. Turvallisuusasiakirjan lopussa on kartta koko
alueesta (Liite 6) sekä pohjapiirroksiset rakennuksista (Liite 7).

3 YRITYSESITTELY

Työni tilaajayrityksenä toimii ohjelmapalveluyritys Matikaisen Lomaparatiisi Ay.
Yritys sijaitsee Oulaisissa, Pohjois-Pohjanmaalla. Yritysmuotona on Ay eli avoin
yhtiö. Toiminnasta vastaa Matikaisen perhe ja toimitusjohtajaksi on syyskuussa 2008
vaihtunut sukupolvenvaihdoksen myötä Piia Matikainen. Alun perin yrityksen ovat
perustaneet vuonna 1999 Matikaisten kotitalalle Piian vanhemmat Riitta-Sisko ja

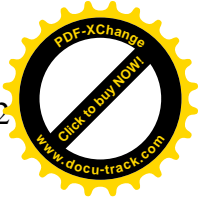
Martti Matikainen. Ensimmäiset asiakkaat saapuivat paikalle toukokuussa 2000. Ohjelmopalvelutoiminnan lisäksi tilalla toimii myös maatilayritys, jota hoitaa Piian veli Pasi Matikainen. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

Piian vanhemmat toimivat kumpikin edelleen yrityksessä työntekijöinä. Ruokapalvelussa toimii yksi ulkopuolinen henkilö ja ohjelmopalveluissa kausittain avustava henkilö. Toiminnan takana on perheen yli 20 vuotta kestänyt moottoriurheiluharrastus. Matikaisen perheen lisäksi toiminnassa ovat apuna matkailualan työharjoittelijat. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

Yrityksen pääasiallinen ohjelmopalvelu on autourheilupakettien järjestäminen yrityksille ja yksityishenkilöille. Asiakkaat pääsevät kokeilemaan jokamiehenluokkaa tai suuren suosion saavuttanutta autojalkapalloa, jonka yritys itse on kehittänyt. Autojalkapalloa pelataan tarkoitusta varten rakennetuilla autoilla ja pallona toimii pehmeä kumipallo, joka on halkaisijaltaan metrin. Autojalkapalloa pelataan neljän hengen joukkueissa, eli kentällä on kahdeksan autoa kerrallaan. Yrityksen toiminta on ympärivuotista. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

Autourheilupakettiin kuuluu autokilpailua, ateriat, savusauna, yöpyminen ja iltaohjelmaa, esimerkiksi tanssit. Pakettiin kuuluu lisäksi kaikille osallistujille tarvittavat suojarusteet, ajopuku, kypärä ja käsiineet sekä niskatuki. Kaikki ohjelmopalveluissa käytettävät välineet ja varusteet ovat tulenkestäviä ja SFS-sertifioituja. Autourheilupakettien lisäksi yritys järjestää myös erilaisia tilaisuuksia ja juhlia, muun muassa häitä, ryhmämatkoja (esimerkiksi koululais- ja eläkeläisryhmät) sekä kokouksia. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

Yritykseen kuuluu oman kotitilan lisäksi myös naapurissa sijaitseva Pirttikankaan tila, joka sisältää rakennuksia, jotka on kunnostettu ohjelmopalvelukäyttöön. Vuonna 2000 peruskorjatuissa rakennuksissa sijaitsevat kokous-, ravintolapalvelu- sekä majoitustilat. Majoitustiloihin mahtuu 45 henkilöä ja kokous- ja ravintolatiloihin enimmillään 70 henkilöä. Kesäisin ulkoilmaravintolaan mahtuu jopa 200 henkilöä. Lisäksi paikan päällä on savusauna 25 henkilölle sekä pienempi jatkuvalämmitteinen sauna kuudelle (6) hengelle. Pihapiirissä sijaitsee myös uimalampi. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

Matikaisen Lomaparatiisi Ay:n suurimpana kohderyhmänä ovat yritykset, heidän kotimaiset ja ulkomaiset yritysvieraansa ja yritysten henkilökunta sekä isompien perhejuhlien ja tapahtumien järjestäjät (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.)

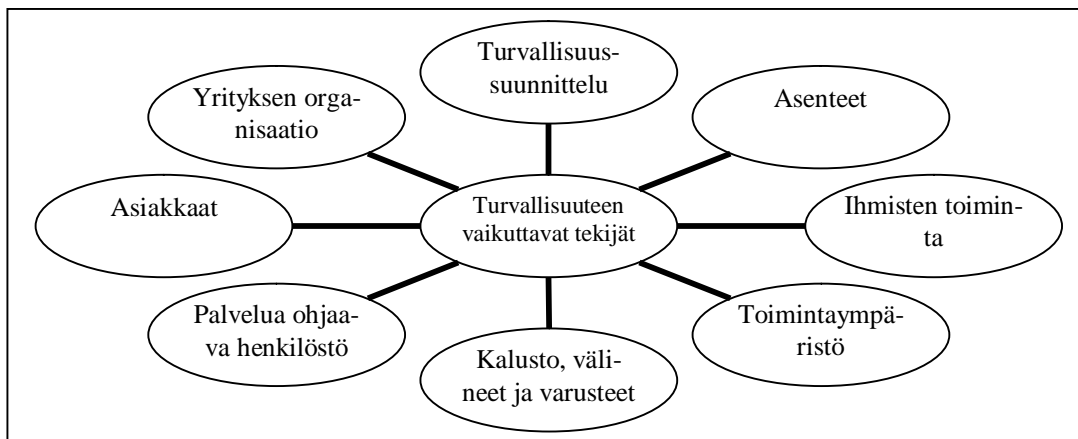
4 OHJELMAPALVELUALAN TURVALLISUUS

Yleisen käsityksen mukaan seikkailumatkailun sekä ohjelmapalveluiden suosio on viime vuosikymmenten aikana kasvanut. Massaturismin vastakohtaksi etsitään mitä ainutlaatuisimpia ja erilaisimpia matkakohteita sekä aktiviteetteja. Tämän päivän turistit haluavat tehdä jotain erilaista, jotain joka erottaa heidät muista. Ihmisten lisääntyneen vapaa-ajan sekä kohentuneen taloudellisen tilanteen vuoksi nykyään on mahdollista kokeilla mitä erilaisimpia seikkailulajeja sekä aktiviteetteja.

Ohjelmapalvelualan turvallisuuden varmistaminen on hankalaa, koska alan yrityksen voi perustaa periaatteessa kuka tahansa. Turvallisuusasioihin perehtyminen on yrittäjän oma velvollisuus, eikä viranomaisilla joka paikassa ole resursseja tarkistaa kaikkien alalla toimivien yritysten tiloja ja toimintaa. Kaikki yrittäjät eivät ehkä ole tietoisia turvallisuusasioista, tai niistä vaatimuksista, joita heidän tarjoamaansa palveluun ja erityisesti sen turvallisuuteen sen liittyy. Yrittäjällä ei välttämättä ole aikaa tai resursseja ottaa selvää turvallisuusvaatimuksista tai turvallisuusasiakirjan laatimiseen liittyvistä asioista.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) velvoittaa toiminnanharjoittajan huolehtimaan siitä, että hänen tarjoamansa palvelu on turvallinen koko tapahtumaketjun ajan. Turvallisuuteen vaikuttavia asioita on paljon ja joitakin niistä, kuten esimerkiksi luonnonilmiöitä, on mahdotonta ennustaa eikä kaikilta riskitekijöiltä voida etukäteen suojautua, vaikka toiminnanharjoittaja olisikin laatinut

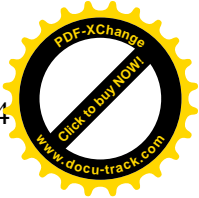
kattavan turvallisuusasiakirjan sekä ottanut huomioon kaikki mahdolliset riskitekijät. Kuviossa 1 on kuvattu ohjelmapalvelutuotteen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Kuvio 1. Ohjelmapalvelutuotteen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä (Verhelä 2004, 52)

Kuviosta (Kuvio 1) käy ilmi, kuinka monimuotoinen prosessi ohjelmapalvelun turvallisuuden varmistaminen on. Turvallisuuden vaikuttavia asioita on paljon ja kaikki nämä seikat tulisi ottaa huomioon yrityksen toimintaa suunniteltaessa. Kaikkiin osaluokkiin, kuten esimerkiksi asiakkaisiin ja toimintaympäristöön toiminnanharjoittaja ei voi aina vaikuttaa. Näiden ennalta-arvaamattomien elementtien takia on tärkeää kouluttaa henkilökunta siten, että he osaavat toimia myös kaikenlaisissa poikkeus- ja hätätilanteissa.

Sen lisäksi, että ohjelmapalvelun fyysinen suoritusympäristö sekä laitteet ja välineet ovat turvallisia, asiakkaan täytyy myös kokea psyykkistä turvallisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakas voi tuntea olonsa turvalliseksi ja luottaa siihen, että ohjelmapalvelun suorittaminen ei altista häntä minkäänlaiselle henkiselle riskille kuten esimerkiksi liian pitkään kestäväälle pelkotilalle, ahdistukselle tai vaarassa olemisen tunteelle. Asiakkaan tulisi tuntea hyvää oloa siitä, että hän on koetellut omia rajojaan ja selvinnyt tilanteesta voittajana.

Verhelän ja Lackmanin (2003, 53) mukaan ryhmässä toimittaessa voi ryhmän luoma paine aiheuttaa sen, että asiakas vastoin omaa tahtoaan osallistuu suoritukseen, joka ei ole hänelle mieleinen kokemus. Ohjelmapalvelun ohjaajan tulee pystyä tunnistamaan pelon oireet ja puuttumaan tilanteeseen ajoissa. Ohjaaja voi omalla käytöksellään ja toiminnallaan viestiä toiminnan turvallisuudesta.

Tiivistetysti fyysinen ja psyykinen turvallisuus voidaan määritellä siten, että fyysisessä turvallisuudessa ennaltaehkäistään fyysisten vammojen, kuten mustelmien, haavojen, murtumien ynnä muiden vastaavien syntyminen. Psykkisessä turvallisuudessa vastaavasti pyritään ennaltaehkäisemään esimerkiksi pelkotiloista johtuvat seuraukset. (Saukkoriipi 2005, 30.)

5 AUTOURHEILUN TURVALLISUUS

5.1 Mitä on jokamiehenluokka?

Jokamiehenluokka (JM) perustettiin aikoinaan vuonna 1975 ”halventamaan” kilpailijoiden kustannuksia. Rymyluokan nimellä käyntiin lähteneen autourheilumuodon suosio ihmetytti kaikkia. ”Halpurikahinat” levisivät nopeasti ympäri Suomen ja varastivat täytelähtöinä ajettuinakin yleisön päähuomion itselleen. Jokamiehenluokkaa kiellettiin pian ajattamasta samoissa autokilpailuissa niin sanottujen oikeiden autojen kanssa. (Tuomi 1984, 7.)

Jokamiehenluokka eli jokkis on tällä hetkellä harrastajamäärillä mitattuna Suomen suosituin autourheilulaji. Kuten nimi jokamiehenluokka kertoo, lajia voivat harrastaa kaikki yli 15-vuotiaat, jotka ovat suorittaneet ajamiseen oikeuttavan tutkinnon. (M. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Laji muistuttaa paljon rallicrossia alku- ja loppukilpailuineen. Suurin ero on autojen tekniikassa ja ulkonäössä. Jokamiehenluokan autojen moottoreissa on rallicrossautoihin nähden huomattavasti vähemmän hevosvoimia ja päällisinpuolin ne ovat verrattavissa perusteellisesti moukaroituun ja loppuunajettuun autoon. Rakenteeltaan niiden on kuitenkin täytettävä sääntöjen edellyttämät vaatimukset. Kilpailut ajetaan enintään 1200 metriä pitkillä maa- tai jääradoilla, jotka on pyritty muotoilemaan siten, ettei autojen nopeus nousisi missään vaiheessa yli 80 kilometrin tunnissa. (Lautsilta 1985, 10.)

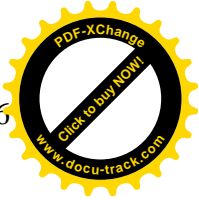
Kilpailuja järjestetään vuosittain noin 150 kappaletta eri puolilla maata. Huipputasolla ajetaan myös Suomen mestaruuksista yleisessä luokassa, naisten luokassa sekä nuorten luokassa. (AKK-Motorsports 2009.)

5.2 Autot, välineet ja varusteet

Palvelun toteuttamisessa käytettävät laitteet ja välineet ovat merkittäviä turvallisuustekijöitä nekin. Mikäli välineet ovat asianmukaisessa kunnossa ja huollettuja, toimivat ne moitteettomasti ja antavat asiakkaalle luotettavan kuvan sekä itse palvelutuotteesta että palvelua tarjoavasta yrityksestä. (Verhelä & Lackman 2003, 51.)

Autourheilun sääntökirja (2009, 229) mukaan jokamiehenluokan autoiksi hyväksytään vain umpikoriset sarjatuotanto henkilöautot, jotka ovat rakenteeltaan ehjiä ja turvallisia. Urheiluautot ja niihin rinnastettavat jo vakiokuntoisina erittäin tehokkaat autot eivät ole sallittuja. Autojen on täytettävä tekniset, turvallisuus- ja yleiset määräykset.

Yleisimpiä ovat 1970-luvun autot, kuten esimerkiksi Volkswagen Beetle eli niin sanottu kuplavolkkari. Jokaisessa autossa on pakolliset turvallisuusvarusteet, joihin kuuluu turvakehikko, ovitason pitkittäistuki molemmin puolin autoa, takapääkaaren poikittaistuki, diagonaalituki ja kattovahvistus. Istuin on korkeaselkänojainen verhoiltu kuppi-istuin. (Autourheilun sääntökirja 2009, 231.)

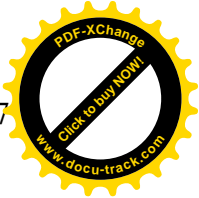
Lisäksi Jokamiehenluokan säännöissä määritellään, että turvavyön tulee olla vähintään kuuden pisteen FIA-luokiteltu eli Kansainvälisen Autoliiton sääntöjen mukainen kuudella (6:lla) kiinnityspisteellä (Autourheilun sääntökirja 2009, 231.) Ajoasun tulee olla vähintään yksiosainen ja tulelta suojaava. Lisäksi pakollisia ovat reiättömät nahkaiset tai tulelta suojaavat käsineet sekä nahkaiset tai tulelta suojaavat ajojalkineet sekä kaulassa pidettävä niskatuki. (Autourheilun sääntökirja 2009, 233.)

Turvavälineiden käyttämiseen tulee opastaa ja pitää myös valvoa, että niitä käytetään. Turvallisuudesta ei kuitenkaan saa tehdä liian suurta numeroa, koska sellainen saattaa aiheuttaa lisää pelkoa osallistujissa ja herättää ajatuksen ”tämän täytyy olla vaarallista, koska turvajärjestelytkin ovat näin suunnattomat”. (Verhelä & Lackman 2003, 53.)

5.3 Autourheilun ympäristövaikutukset

Autourheilun ympäristövaikutuksista kiistellään jatkuvasti ja myös harrastajat itse myöntävät, ettei kyseessä ole kaikkein ympäristöystävällisin urheilulaji. Kilpailut järjestetään kuitenkin tarkoitusta varten rakennetuilla radoilla, joten kun rata on valmis, ympäristöä ei enää sen jälkeen muokata tarkoitusta varten. Radat sijaitsevat yleensä hieman kauempana asutuksesta, jotta vältetään sekä melu- että pakokaasusaasteilta. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Vaikka autoista ei saadakaan koskaan täysin päästöttömiä, pyritään päästöjä vähentämään siten, että autoissa käytetään ympäristöystävällisiä ja mahdollisimman puhkaita, lyijyttömiä poltto- ja voiteluaineita (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

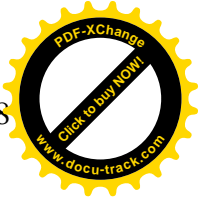
5.4 Mikä tekee autourheilusta turvallisen?

Verhelän ja Lackmanin (2003, 52) mukaan ohjelmapalveluissa on usein tärkeänä elementtinä omien rajojen kokeileminen ja jännitys. Asiakkaat hakevat elämyksen jännityksestä, joka on positiivinen kokemus niin kauan kuin kysymyksessä on lievä vaaran tunne, sellainen vaaran tunne, joka syntyy esimerkiksi vauhdista, odottamatomista tilanteista, ennenkokemattomista asioista ja niin edelleen.

Autourheilun pariin asiakkaita houkuttelee todennäköisesti juuri vauhti ja mahdollisuus kokea vaarallisia tilanteita kuitenkin vaarantamatta omaa turvallisuuttaan. Autourheilu on vauhdikas laji ja siinä ollaan tekemisissä isojen ja vaarallisten välineiden kanssa, mutta autot ja turvallisuusvälineet varmistavat sen, että osallistujat eivät loukkaannu lajia harrastaessaan. Piia Matikaisen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009) ohjelmapalveluun osallistuja on auton sisällä täysin suojassa turvakäärin ja välineiden ansiosta, vaikka auto pyörähtäisi kokonaan ympäri.

6 TURVALLISUUSASIAKIRJA

Pelastuslain (468/2003, 8§) mukaan toiminnanharjoittaja on velvollinen omatoimiseen varautumiseen. ”Yrityksen tai laitoksen toimintaan liittyvät onnettomuus- ja vahinkovaarat on selvitetty ja tiedostettu. Onnettomuudet ja vahingot pyritään ennaltaehkäisemään ja on selvitetty myös, kuinka toimintaa voidaan jatkaa erilaisissa häiriötilanteissa. Onnettomuuksien varalta on valmistauduttu pelastustoimiin: toimintaohjeet laadittu, henkilökunta koulutettu, tarpeellinen välineistö hankittu. Tarkoituksena on omatoimisesti pelastautumalla, pelastamalla, suojautumalla, sammuttamalla, ensiapua antamalla ja muilla keinoin rajoittaa ja lieventää vahinkoja välittömästi va-

hingin tapahduttua, jo ennen kuin viranomaisapu on ennättänyt paikalle. Myös jälkivahinkojen torjunta on otettu huomioon”. (Pelastuslaki 468/2003, 8§.)

Ohjelmapalvelujen toiminnanharjoittajat ovat velvollisia laatimaan kirjallisen turvallisuusasiakirjan, jonka sisältö ja laajuus vastaavat yrityksen tarpeita. Sitä täytyy päivittää tarpeen tullen ja se käydään läpi henkilökunnan kanssa, jonka jälkeen henkilökunta kuittaa ymmärtäneensä sisällön allekirjoituksellaan. Turvallisuusasiakirjaan voidaan myös liittää lain vaatima pelastussuunnitelma, jota käsitellään tarkemmin luvussa 6.3. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Ohjelmapalveluyrittäjän on lainsäädännön velvoittamana huolehdittava siitä, että hänen yrityksensä tarjoamat palvelut ovat turvallisia, eikä niistä koidu minkäänlaista fyysistä tai psyykkistä haittaa palveluita ostaville asiakkaille, ulkopuolisille eikä ympäristölle (Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 75/2004, 3§). Turvallisuusasiakirja tai sen yhteenvedo on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle tämän antamien ohjeiden mukaisesti (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003, 9§.)

Toiminnanharjoittajan tulee pitää onnettomuuskirjanpitoa sattuneista onnettomuuksista sekä vakavista läheltä piti -tilanteista. Onnettomuuskirjanpidon laatimisessa voidaan käyttää apuna tapausilmoituslomaketta (Liite 2), jonka toiminnan harjoittaja voi itse laatia. Tapausilmoituslomakkeeseen merkitään muun muassa tietoja vahingoittuneesta henkilöstä, vahinkoon liittyvät tiedot (esimerkiksi aika, paikka sekä vahingon aiheuttaja), vamman laatu, tiedot vahingon sattumisesta ja syistä sekä tapahtuman jälkeen tehdyt parannus- ja korjaustoimenpiteet. Onnettomuuskirjanpidon (liite3) tietojen avulla onnettomuuksien analysointi on helpompaa, ja näin ollen myös turvallisuusjärjestelmien kehittäminen sekä riskien arviointi helpottuu. Onnettomuuskirjanpidon avulla tiedot ovat helposti saatavilla esimerkiksi viranomaisille, vakuutusyhtiöille tai mahdollisen onnettomuuden jälkiselvityksen varalle. Yrityksen turvallisuusvastaava on vastuussa siitä, että onnettomuuden tapahduttua täytetyt lomakkeet toimitetaan asiaankuuluville kunnan tai kaupungin viranomaisille, kuten esimerkiksi poliisilaitokselle tai terveystarkastajan toimistolle. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

6.1 Turvallisuusasiakirjan sisältö

Turvallisuusasiakirjan sisällön tulee olla tarkoituksenmukainen yrityksen toimintaan ja kokoon suhteutettuna. Sen täytyy kattaa kokonaisvaltaisesti yrityksen toiminta. Jos yritys tarjoaa monia erillisiä ohjelmapalveluita, niistä laaditaan yksilölliset turvallisuussuunnitelmat, jotka sisältävät kirjalliset ohjeet yksittäisiä toimintoja ja suorituspaikkoja varten. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Kuluttajavirasto on antanut selkeät ohjeet (julkaisu 9/2003) siitä, mitä turvallisuusasiakirjaan tulee sisällyttää. Julkaisun pohjana toimii laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), joka on entinen tuoteturvallisuuslaki. Ensimmäisenä asiakirjaan nimetään henkilö, joka yrityksessä vastaa turvallisuusasioista, hänen varahenkilönsä, heidän yhteystietonsa sekä heidän tehtäviensä määrittely. Kaikkien työntekijöiden toimenkuva tulee käydä ilmi turvallisuusasiakirjasta. Perustietojen, kuten nimen, aseman ja yhteystietojen lisäksi mainitaan ammattitaito, koulutukset sekä mahdolliset lajiliittojen osoittamat pätevyydet. Tärkeintä on kuitenkin jokaisen työntekijän tehtävien määrittely sekä tehtävät onnettomuustilanteissa. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Koska osallistujat ovat suuressa roolissa ohjelmapalvelun kulussa, myös kaikki heistä riippuvat seikat on huomioitava. Toiminnanharjoittajan täytyy määritellä enimmäisosallistujamäärä jokaiselle aktiviteetille ja osallistumispaikalle sekä mahdolliset rajoitukset liittyen osallistujien ikään, kuntoon sekä taitoihin ynnä muihin vaatimuksiin. Toiminnanharjoittajan on määriteltävä tarvittavat varusteet, vaatteet sekä kenkät. Lisäksi erittäin tärkeää on laatia selkeät ohjeet siitä, mitä kaikkea osallistujille tulee opettaa ennen kuin he voivat osallistua ohjelmapalveluun, kuten turvallisuusvälineiden ja henkilösuojainten käyttö ja hätätilanteissa toimiminen. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Kaikista rakennuksista ja rakenteista kirjataan tiedot ylös turvallisuusasiakirjaan. Asiakirjaan merkitään tarkastuksista ja huollosta vastaava henkilö sekä hänen yhteys-

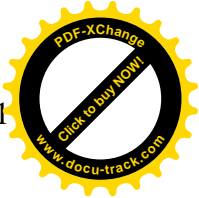
tietonsa ja lista kaikista rakennuksista ja rakenteista. Rakennuksista tehdään lisäksi huoltopäiväkirja, johon kuuluu huoltosuunnitelma, josta käy ilmi, milloin rakennukset on tarkastettu ja huollettu sekä huoltopäiväkirja johon kyseiset asiat kirjataan. Kaikkien rakennusten poistumis- ja paloiltasuojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt sekä luettelo palokalustosta (varoitinimet, sammuttimet) merkitään esimerkiksi taulukoiden avulla. Oma taulukko tehdään myös palotarkastuksista, jolloin ajankohta ja tarpeellisuus on helppo tarkistaa. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuusvälineistä ja henkilösuojaimista tehdään oma päiväkirja, johon merkitään vastuuhenkilö, lista välineistä ja suojaimista sekä niiden säilytyspaikat. Lisäksi välineille tehdään oma huoltopäiväkirja, josta käy ilmi milloin välineitä ja suojaimia on viimeksi tarkastettu ja huollettu, sekä koska se on seuraavan kerran ajankohtaista. Samoin kuin turvallisuusvälineistä, myös kaikista muista ohjelmapalveluissa käytettävistä välineistä laaditaan samanlaiset huoltosuunnitelmat sekä huoltopäiväkirjat. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Hyvin suuri osa turvallisuusasiakirjasta käsittelee riskien arviointia sekä turvallisuuden suunnittelua. Toiminnanharjoittajan tulee ottaa huomioon, mitä fyysisiä ja psyykkisiä vaaroja ohjelmapalveluun voi liittyä, mitä näistä vaaroista saattaa seurata, kuinka todennäköisiä ne ovat sekä kuinka vakavia ne ovat tapahtuessaan. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuuden suunnittelun tärkeimpiä osa-alueita ovat toimenpiteet, jotka suoritetaan vaarojen poistamiseksi sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi. Näitä ovat esimerkiksi turvallisuusvälineiden ja henkilösuojainten käyttö, osallistujien opastus, olosuhterajoitukset, oppaiden perehdytys ja toiminta. Yhtä tärkeä osa turvallisuuden suunnittelua on tapaturman tai onnettomuuden jälkeen tehtävien toimenpiteiden suunnittelu. Näitä ovat esimerkiksi jälkihoito, tiedottaminen, viranomaisille ilmoittaminen, raportointi sekä mahdolliset korvaukset. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Myös onnettomuus- sekä tapaturmatilanteissa tulee osata toimia oikein ja tästä syystä turvallisuusasiakirjaan kirjataan toimintaohjeet hätätilanteita varten. Turvallisuus-

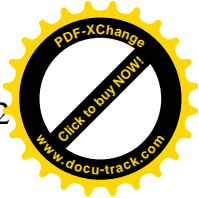

asiakirjaan täytyy sisällyttää avun hälyttäminen, työntekijöiden työnjako ja johtamisvastuu, toimintajärjestys, ensiavun antaminen sekä ensiapu- ja pelastusvälineiden sijainti sekä evakuointi- ja etsintäsuunnitelma. Käydyistä hätätilannekoulutuksista tehdään myös oma päiväkirjansa (Liite 4). (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Tulen käsittely muodostaa oman kokonaisuuden turvallisuusasiakirjasta. Asiakirjassa tulee olla ohjeet sisätiloissa käytettävästä lämmityksestä, valaisimista ja laitteista sekä niiden mahdolliset vaarat ja käsittelyohjeet. Lisäksi asiakirjaan merkitään toimintaohjeet siitä, kuinka toimitaan tulipalon syttyessä, tunnettaessa kaasun hajua tai häämyrkytyksen tapahtuessa. Lisäksi ulkona tapahtuvaan tulen käsittelyyn laaditaan ohjeet; nuotion sytyttämiseen liittyvät vaarat ja rajoitukset (esimerkiksi metsäpalovaroitus), erilaisiin keittimiin (esimerkiksi sprii-, bensiini- ja kaasukeittimet) liittyvät vaarat sekä toimintaohjeet tulipalon syttyessä ulkona. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Onnettomuuskirjanpitoon täytyy sisällyttää tapahtuneet onnettomuudet ja vakavat läheltä piti-tilanteet. Jokaisesta onnettomuudesta ja läheltä piti-tilanteesta kirjoitetaan tarkka kuvaus sekä tutkinta. Yritys täyttää tapausilmoituslomakkeen ja lomake palautetaan turvallisuudesta vastaavalle henkilölle, jonka jälkeen alkaa onnettomuuden analysointi. Analysoinnissa on otettava huomioon ne tekijät, jotka johtivat onnettomuuden syntyyn sekä on mietittävä vastaavien tapausten ennaltaehkäisemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Näille toimenpiteille nimetään vastuuhenkilö ja niiden toteuttamiselle laaditaan aikataulu. Toiminnanharjoittaja on lisäksi velvollinen ilmoittamaan viranomaisille tapahtuneista onnettomuuksista sekä vakavista läheltä piti-tilanteista. Jos ohjelmapalvelu koostuu useasta eri aktiviteetista sekä suorituspaikasta, jokaisesta aktiviteetista laaditaan lisäksi erikseen turvallisuussuunnitelma, josta kerrotaan lisää luvussa 6.2. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi, 2003.)

Turvallisuusasiakirja voidaan yhdistää pelastuslainsäädännön edellyttämän pelastussuunnitelman kanssa. Kahta erillistä suunnitelmaa ei siis tarvita, vaan riittää, että on yksi turvallisuuteen liittyvä asiakirja, joka sisältää molempien viranomaisten edellyttämät asiat. Sen nimi voi olla joko turvallisuusasiakirja tai pelastussuunnitelma.

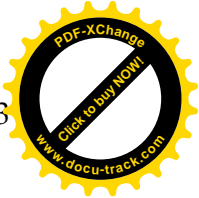

(Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry, Helsingin Kaupungin Pelastuslaitos & Kuluttajavirasto 2004, 18.)

6.2 Turvallisuussuunnitelma

Jos ohjelmapalvelu koostuu yhdestä kuin useammasta aktiviteetista ja jos suorituspaikkoja on useampia, jokaisesta suorituspaikasta ja ohjelmapalvelusta on laadittava turvallisuusasiakirjan liitteeksi yksityiskohtainen turvallisuussuunnitelma. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuussuunnitelmassa tulee esittää jokaisen toiminnan ja suorituspaikan osalta toiminnan ja suorituspaikan kuvaus, toiminnan turvallisuudesta vastaava henkilö, hänen varahenkilönsä sekä heidän yhteystietonsa ja ajo-ohjeet suorituspaikalle. Jos kyseessä on reitti, suunnitelmaan kirjataan reittiselostus, lähtöpaikka, paluupaikka, päivämatkat, yöpymis- ja taukopaikat sekä toimintapaikat, sekä lisäksi liitteeksi kartta, johon on merkitty selkeästi edellä mainitut kohdat. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toimintaan ja suorituspaikkaan liittyvät riskit. Suurimman osan turvallisuussuunnitelmasta muodostaa riskien hallinta-osuus, johon sisältyy osallistujien enimmäismäärä paikalla, toimintaan liittyvät rajoitukset (säätila, muut olosuhteet), ohjaajien pätevyysvaatimukset, ohjaajien toiminta ennen ohjelman alkua (turvallisuuden varmistaminen), osallistujien perehdyttäminen, käytettävät varusteet sekä koneet, laitteet ja erityisvarusteet, elintarvikkeiden ja veden kuljetus ja säilytys sekä paloturvallisuus. Lisäksi on huomioitava toiminta fyysisen vamman sattuessa, muissa onnettomuus- ja vahinkotilanteissa. Suunnitelmassa on myös oltava yleisiä toimintaohjeita tapaturman tai onnettomuuden varalle sekä toimintaohjeet niiden jälkeen toimimiseksi, esimerkiksi raportointi, tapahtumasta tiedottaminen, viranomaisille ilmoittaminen sekä jälkihoito. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

6.3 Pelastussuunnitelma

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003, 9§) velvoittaa laatimaan pelastussuunnitelman hotelleihin, asuntoloihin, lomakyliin, leirintäalueille ja muihin vastaaviin majoitustiloihin, joissa on yli 10 majoituspaikkaa. Vaikka Matikaisen Lomaparatiisin majoituskapasiteetti ylittää tuon määrän, ei yritykselle tarvitse laatia erillistä pelastussuunnitelmaa. Turvallisuusasiakirjaa on täydennetty siten, että kaikki tarvittavat asiat löytyvät turvallisuusasiakirjasta, joten kahden eri asiakirjan laatiminen ei ole tarpeen. (S. Linnell, henkilökohtainen tiedonanto, 20.1.2009.)

Pelastussuunnitelmasta on käytävä ilmi ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset, toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt. Lisäksi siihen on sisällytettävä turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan sekä tarvittava materiaali, kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen. (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003, 10§.)

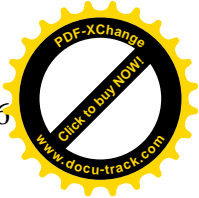

7 TURVALLISUUSASIAKIRJA MATIKAISEN LOMAPARATIISILLE

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	26
2 PERUSTIEDOT YRITYKSESTÄ	27
3 TURVALLISUUDESTA VASTAAVA HENKILÖ JA HÄNEN VARAHENKILÖNSÄ.....	28
4 OSALLISTUJAT JA OSALLISTUJARYHMÄT	29
5 RAKENNUKSET JA RAKENTEET	31
6 TURVALLISUUSVÄLINEET JA HENKILÖNSUOJAIMET SEKÄ MUUT VÄLINEET JA VARUSTEET.....	36
7 KOKO ALUEEN RISKIEN ARVIOINTI JA TURVALLISUUDEN SUUNNITTELU.....	37
8 TOIMINTAOHJE ONNETTOMUUS- JA HÄTÄTILANTEITA VARTEN	41
9 TOIMINTAOHJE TULEN KÄSITTELYYN.....	48
10 ONNETTOMUUSKIRJANPITO JA ONNETTOMUUDEN SYYN TUTKINTA	54
11 HUOLTO- JA TARKASTUSPÄIVÄKIRJA	55
LIITTEET	64
LIITE 1 TURVALLISUUSSUUNNITELMA.....	64
LIITE 2 TAPAUSILMOITUSLOMAKE	68
LIITE 3 ONNETTOMUUSKIRJANPITOLOMAKE	70
LIITE 4 TURVALLISUUSKOULUTUS SEKÄ HÄTÄTILANNEKOULUTUS	72
LIITE 5 TURVALLISUUSASIAKIRJAAN TUTUSTUNEET TYÖNTEKIJÄT	73
LIITE 6 KARTTA RAKENNUSTEN SIJAINNISTA.....	74
LIITE 7 RAKENNUSTEN POHJAPIIRROKSET	75

1 JOHDANTO

Tämä turvallisuusasiakirja on laadittu Kuluttajaviraston antamien ohjeiden pohjalta lisäämään Matikaisen Lomaparatiisi Ay:n toiminnan turvallisuutta. Ohjeiden pohjana toimii pelastuslaki (468/2004) sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003) jotka velvoittavat ohjelmapalveluyrittäjän omatoimiseen varautumiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yrittäjä minimoii palveluunsa liittyvät riskit ja osaa varautua yllättäviinkin tilanteisiin. Lisäksi yrittäjän sekä henkilökunnan tulee osata tarpeen tullen toimia hätätilanteissa, hälyttää apua, antaa ensiapua sekä minimoida lisävahinkojen syntyä.

Turvallisuusasiakirjan on tarkoitus toimia oppaana yrityksen toiminnan suunnittelussa sekä apukeinona yrityksen jokapäiväisessä toiminnassa. Turvallisuusasiakirjan avulla yrityksen rakennukset, välineet ja varusteet sekä niiden huollot pysyvät kunnossa ja ajan tasalla, koska ne merkitään asiakirjan lopussa olevaan tarkastus- ja huoltopäiväkirjaan. Lisäksi henkilökunta osaa turvallisuusasiakirjan sisältämien ohjeiden ansiosta toimia kaikenlaisissa tilanteissa.

Turvallisuusasiakirjan loppuun kootussa liitteet-osiossa on lomakkeet onnettomuudesta tai vakavasta läheltä piti-tilanteesta raportointiin sekä turvallisuussuunnitelma, johon voidaan täyttää ohjelmapalvelua koskevia tietoja tarkemmin. Osioista löytyy lisäksi taulukko, johon kirjataan henkilökunnan käymät hätätilannekoulutukset. Jokainen työntekijä lukee turvallisuusasiakirjan ja kuittaa sen jälkeen allekirjoituksellaan lukeneensa ja ymmärtäneensä sen sisällön. Liitteiden lopusta löytyy kartta koko alueesta sekä rakennusten pohjapiirrokset.

Turvallisuusasiakirjaa tulee päivittää säännöllisesti ja se täytyy pitää paikassa, josta kaikki voivat löytää sen helposti (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003). Kun rakennus- ja paloviranomaiset käyvät tekemässä tarkastuksia he merkitsevät ne turvallisuusasiakirjaan sekä merkitsevät, koska seuraava tarkastus tulee suorittaa.

2 PERUSTIEDOT YRITYKSESTÄ

Yrityksen nimi: Matikaisen Lomaparatiisi Ay

Osoite: Paratiisintie 231
86300 Oulainen

Puhelin: 0400 693 245

Fax: 08 421 361

Email: matikaisen.lomaparatiisi@kotinet.com

Kotisivu: <http://matikaisenlomaparatiisi.com>

Omistaja: Piia Matikainen
Puh. 0400 693 245

Toiminnankuvaus:

Yritys järjestää autourheilupaketteja yritysasiakkaille sekä yksityisille henkilöille. Yritys toteuttaa myös muun muassa yksilöllisesti suunniteltuja tapahtumia sekä juhlia, kuten esimerkiksi häitä, kokouksia ja leirejä. Lisäksi saatavilla on tilauskäytössä olevat ruokailutilat, savusauna, pienempi jatkuvalämmitteinen sauna sekä maatilamajoitus, jossa on 45 vuodepaikkaa. Pihapiirissä sijaitsee lisäksi caravan-alue, uimalampi, grillikota sekä tanssilava.

4 OSALLISTUJAT JA OSALLISTUJARYHMÄT

Ohjelmapalvelu muodostuu autoilla ajettavista kilpailuista, joihin kuuluu alku- ja loppukilpailut. Osallistujat etenevät finaaliin aikojen perusteella. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008.) Kerrallaan kilpailuihin voi osallistua vähintään kuusi osanottajaa ja enimmillään 50 osanottajaa (P. Matikainen, sähköpostiviesti 18.4.2009.)

Mahdolliset vaatimukset ja rajoitukset

Ohjelmapalveluun osallistujan tulee osata ajaa autoa. Ohjelmapalvelun aikana järjestävissä kilpailuissa osallistujilla ei tarvitse olla suoritettuna minkäänlaisia tutkintoja tai jokamiehenluokan kilpailulisenssiä. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Osallistujan tulee olla vähintään 140 senttimetriä pitkä, jotta hänen jalkansa yltävät auton polkimille. Alle 18-vuotiailla osallistujilla tulee olla huoltajan suostumus ohjelmapalveluun osallistumiselle. Ohjelmapalvelua voidaan myös järjestää pyynnöstä liikuntarajoitteisille. (P. Matikainen, sähköpostiviesti 18.4.2009.)

Ohjelmapalveluun osallistuminen päihtyneenä on ehdottomasti kielletty. Jos on pienintäkään syytä epäillä, että osallistuja on päihtynyt, hänelle suoritetaan puhallustesti ennen ohjelmapalvelun alkamista. Osallistujien tulee muutenkin olla terveitä, eikä sairaana olevia suositella osallistumaan. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Kaikkien osallistujien tulee olla mukana omasta vapaasta tahdosta, eikä ketään saa pakottaa osallistumaan. Jos henkilö tuntee, että hänen fyysiset tai psyykkiset taitonsa eivät ole riittävät ohjelmapalveluun osallistumiseksi, täytyy hänen saada keskeyttää osallistumisensa missä tahansa vaiheessa aktiviteettia. Jos jotakuta ryhmän jäsentä yritetään muiden toimesta painostaa osallistumaan, täytyy ohjaajien heti puuttua tällaiseen käytökseen. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Osallistujien on ehdottomasti noudatettava kaikkia heille etukäteen annettuja ohjeita ja sääntöjä. Ohjeiden ja sääntöjen laiminlyönnistä voi aiheutua vakavia vaaratilanteita itselle ja muille osallistujille sekä ohjaajille. Jos joku osallistujista laiminlyö turvallisuutta ja käyttäytyy siten, että siitä aiheutuu mahdollisia vaaratilanteita, hänet poistetaan ajoradalta, eikä hän saa osallistua ohjelmapalveluun. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Osallistujien varustautuminen

Osallistujat saavat paikan päältä ajamisessa tarvittavista varusteista kypärän, niskatuen, tulenkestävät ajohanskat sekä tulenkestävän ajohaalarin. Osallistujat tuovat itse mukanaan mukavat, pitävät ja tasapohjaiset kengät, joita käyttävät ajamisen aikana. Osallistujien on myös itse valittava haalarin alle mukavat vaatteet, joilla voi osallistua ajamiseen. Ennen ohjelmapalvelun alkua ohjaajat näyttävät osallistujille, kuinka varusteet puetaan päälle ja varmistavat samalla, että kaikki ovat pukeneet varusteet oikein. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

Osallistujien opastaminen

Ennen ohjelmapalvelun alkua ohjaajat antavat ohjeet siitä, kuinka autot toimivat sekä miten niillä ajetaan. Ajamisessa oleelliset säännöt käydään läpi yksityiskohtaisesti. Lisäksi ohjaajat antavat turvallisuuden kannalta tärkeitä ohjeita sekä kertovat, kuinka mahdollisissa hätätilanteissa toimitaan sekä edellytetäänkö osallistujilta toimenpiteitä mahdollisen hätätapauksen sattuessa. Osallistujille kerrotaan myös, kuinka paikalle hälytetään apua, jos ohjaajat ovat estyneet hälyttämästä apua itse. (P. Matikainen, henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

6 TURVALLISUUSVÄLINEET JA HENKILÖNSUOJAIMET SEKÄ MUUT VÄLINEET JA VARUSTEET

Huoltosuunnitelma

Välineiden kuntoa tarkkaillaan säännöllisesti ja jos niissä esiintyy vikoja tai puutteita, ne korjataan välittömästi.

Turvallisuusvälineiden ja henkilönsuojainten tarkastukset ja huollot merkitään tarkastus- ja huoltopäiväkirjaan, joka on luvussa 11.

VÄLINE/SUOJAIN	SIJAINTI
Kypärät	Aitta
Ajohaalarit	Aitta
Niskatuet	Aitta
Ajohanskat	Aitta
Jokkisautot	

7 KOKO ALUEEN RISKIEN ARVIOINTI JA TURVALLISUUDEN SUUNNITTELU

Riskin todennäköisyys
1 = erittäin harvinainen, 1 kerta / 200 vuotta
2 = melko harvinainen, 1 kerta / 10 vuotta
3 = suuri, 1 kerta / 1 vuosi
4 = yleinen, useita vuoden aikana

Riskin laajuus
1 = vähäinen riski (pienet naarmut, säikähdys)
2 = kohtalainen riski (asiakas joutuu käymään lääkärissä)
3 = suuri riski (vammutuminen, pysyvä haitta)
4 = katastrofiriski (kuolema)

Riskitulo (1-16)
Tarkoittaa riskin todennäköisyyttä kerrottuna sen laajuudella. Pienituloiset riskit (1-4) ovat todennäköisiä, eikä niitä aina voida välttämättä täysin ennalta ehkäistä. Sen sijaan suurituloisia riskejä (5->) tulisi ennalta ehkäistä mahdollisimman tarkasti, sillä tapahtuessaan ne saattavat olla jopa katastrofaalisia ja aiheuttaa mittavia aineellisia vahinkoja sekä henkilövahinkoja.

(Suominen 2003, 21.)

Vaara	Tulipalo
Seuraus	Mittavia aineellisia tai henkilövahinkoja
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Tulta käsitellään varoen, henkilökunta on koulutettu toimimaan hätätilanteissa
Raportointi	Pelastuslaitos, tarvittaessa poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Tilalla sijaitsevat maatalouskoneet (koneesta ei aina välttämättä näe kunnolla ulos)
Seuraus	Koneen alle jääminen
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Koneita käytettäessä noudatetaan varovaisuutta
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Tilalla sijaitseva uimalampi
Seuraus	Veden varaan joutuminen, hukkuminen
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita opastetaan liikkumaan alueella oikein, lapsia ei päästetä yksin uimalammelle
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Ohjelmapalvelussa käytettävät autot ja niiden lähellä liikkuminen
Seuraus	Auton alle jääminen
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita opastetaan liikkumaan alueella oikein, ohjelmapalveluun osallistujat noudattavat varovaisuutta autoilla ajaessaan
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Ohjelmapalvelun aikana radalla liikkuu monta autoa samanaikaisesti
Seuraus	Autot törmäävät toisiinsa, auto ajautuu ulos radalta
Todennäköisyys	2
Laajuus	2

Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita ohjeistetaan huolellisesti ennen ohjelmapalvelun alkua
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Ohjelmapalvelun aikana radalla liikkuu monta autoa samanaikaisesti
Seuraus	Auto pyörittää ympäri eli tapahtuu ns. kaato
Todennäköisyys	3
Laajuus	1
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita ohjeistetaan huolellisesti ennen ohjelmapalvelun alkua
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Ohjelmapalveluun osallistujat eivät kuuntele ohjaajien heille antamia ohjeita
Seuraus	Mahdollisesti vakavia vaaratilanteita
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita ohjeistetaan huolellisesti ennen ohjelmapalvelun alkua, ohjaajat varmistavat että kaikki ovat ymmärtäneet heille annetut ohjeet
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

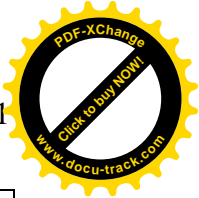
Vaara	Jota kuta ohjelmapalveluun osallistujaa painostetaan osallistumaan vasten tahtoaan
Seuraus	Mahdollisesti vakavia vaaratilanteita, heikentynyt itsetunto ja minäkuva
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaita ohjeistetaan huolellisesti ennen ohjelmapalvelun alkua, ohjaajien tulee heti puuttua tilanteeseen, jossa jota kuta painostetaan osallistumaan vastoin tahtoaan
Raportointi	Yrityksen turvallisuusvastaava

Vaara	Asiakkaiden sairastamat sairaudet
Seuraus	Erilaiset sairaskohtaukset
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaiden mahdollisesti sairastamat sairaudet otetaan selville etukäteen, henkilökunta koulutetaan toimimaan hätätilanteissa
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Asiakkaiden sairastamat allergiat
Seuraus	Erilaiset allergiset reaktiot
Todennäköisyys	1
Laajuus	4
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaiden mahdollisesti sairastamat allergiat otetaan selville etukäteen, henkilökunta koulutetaan toimimaan hätätilanteissa
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Vierastuvassa sekä aitassa sijaitsevat yläkertaan vievät portaat
Seuraus	Portaissa kompastuminen tai putoaminen
Todennäköisyys	2
Laajuus	2
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Asiakkaille kerrotaan jyrkistä portaista, portaiden yläpäässä oleva portti suljetaan yön ajaksi
Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö

Vaara	Sähkö- ja savusaunassa sijaitsevat kiukaat
Seuraus	Eriasteiset palovammat
Todennäköisyys	2
Laajuus	2
Riskitulo	4
Ennaltaehkäisy	Kiukaiden ympärillä on suojaavat kaiteet, jotka estävät niihin osumista

Raportointi	Henkilön joutuessa sairaalahoitoon kaupungin terveystarkastaja, tarvittaessa myös poliisi sekä vakuutusyhtiö
-------------	--

Kaikki riskikartoituksessa esiintyvät todennäköisyys- ja laajuusluvut on saatu toimitusjohtaja Piia Matikaiselta (henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.)

8 TOIMINTAOHJE ONNETTOMUUS- JA HÄTÄTILANTEITA VARTEN

Yrityksen yhteystiedot:

Matikaisen Lomaparatiisi Ay

Paratiisintie 231

86300 Oulainen

Puh. Piia Matikainen 0400 963 245

Ohjeet avun hälyttämistä varten:

Turvallisuusvastaava Piia Matikaisella sekä muilla ohjaajilla on aina puhelin mukana avun hälyttämistä varten. Puhelimien kuuluvuudessa ei ole ongelmia alueella. Puhelimet pidetään aina ladattuina ja toimintavalmiina.

YLEINEN HÄTÄNUMERO: 112

Yleisestä hätänumerosta saa yhteyden sekä poliisiin että pelastuslaitokseen.

Myrkytystietokeskus: (09) 471 977

Muita tärkeitä puhelinnumeroita:

Päivystys:

Oulaisten terveyskeskus (ma-pe 8.00–16.00)	(08) 429 7300 (vaihde)
Oulaskangas (muina aikoina)	(08) 429 7500 (vaihde)
Oulaisten apteekki	(08) 470 477

NÄIN TEET HÄTÄILMOITUKSEN HÄTÄNUMEROON 112:

1. SOITA PUHELU ITSE, JOS VOIT

Tärkeää olisi, että hätäpuhelun soittaisi hän, jota asia koskee. Hänellä on sellaisia tietoja, joita päivystäjä tarvitsee määritellessään mitä apua hän paikalle lähettää. Välikäsien kautta tuleva puhelu voi viivästyttää avun paikalle tuloa.

2. KERRO, MITÄ ON TAPAHTUNUT

Hätäkeskuspäivystäjä kysyy sinulta tietoja tapahtuneesta.

3. KERRO TARKKA OSOITE JA KUNTA

Hätäkeskuksen alueella saattaa olla useita samoja osoitteita eri kunnissa. Siksi on tärkeää kertoa osoitteen lisäksi tapahtumapaikkakunta.

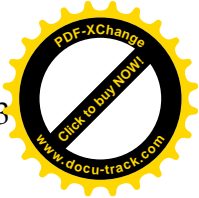
4. VASTAA SINULLE ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN

Päivystäjän esittämillä kysymyksillä on tarkoituksensa. Kysymykset eivät viivästytä avun hälyttämistä. Kiireellisessä tapauksessa päivystäjä hälyttää jo puhelun aikana auttamaan tulevat viranomaiset ja yhteistyökumppanit, sekä antaa näille lisätietoja tapahtuneesta.

5. TOIMI ANNETTujen OHJEIDEN MUKAISESTI

Päivystäjä on koulutettu antamaan ohjeita eri tilanteisiin. On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita. Oikein suoritetuilla ensiaputoimenpiteillä on usein merkitystä tilanteen lopputuloksen kannalta.

6. LOPETA PUHELU VASTA SAATUASI SIIHEN LUVAN

Liian aikainen puhelun päättäminen voi hidastaa auttajien paikalle saapumista. Saatuaasi luvan puhelun päättämiseen, sulje puhelin. Pidä linja vapaana. Päivystäjä tai kohteeseen saapuva auttaja voi tarvita lisätietoja tapahtuneesta.

Opasta auttajat paikalle.

Soita uudestaan, mikäli tilanne muuttuu.

Yleisöpuhelimesta voit soittaa hätänumeroon ilman rahaa.

Matkapuhelimesta soittaessasi et tarvitse suuntanumeroa.

(Suomen Palopäällystöliitto 2009a)

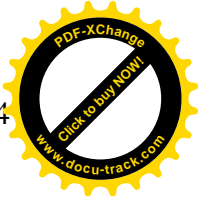
Työnjako ja johtamisvastuu sekä ensiavun antaminen:

Turvallisuusvastaava Pii Matikainen vastaa ensi kädessä ensiavun antamisesta sekä yhdessä turvallisuusvarahenkilö Martti Matikaisen kanssa avun hälyttämisestä. Tarpeen niin vaatiessa he voivat pyytää jonkun muun paikalla olevan henkilön hälyttämään apua.

Hätäilmoitus tehdään yleiseen hätänumeroon **112** ja se tehdään niin pian kuin mahdollista onnettomuuden tapahduttua, jos katsotaan, että tilanteessa tarvitaan akuuttia ammattiapua.

TAJUTTOMAN ENSIAPU

1. Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta, selvitä heti, onko hän herätettävissä puhuttelemalla tai ravistelemalla.
2. Jos hän ei herää eikä reagoi käsittelyyn, huuda apua ja pyydä joku paikalla olevista tekemään hätäilmoitus hätänumeroon 112. Jos olet yksin, tee hätäilmoitus itse. Noudata hätäkeskuksen ohjeita.

3. Avaa hengitystiet ja tarkista hengitys. Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä taaksepäin toisella kädellä otsaa painaen. Katso liikuuko rintakehä, kuuluuko normaali hengityksen ääni, tai tuntuuko poskellasi ilman virtaus.

4. Jos hengitys on normaalia, käännä henkilö kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi. Seuraa hänen tilaansa kunnes ammattihenkilö ottaa vastuun.

Näin käännät tajuttoman, hengittävän henkilön kylkiasentoon:

1. Nosta henkilön toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin, ja aseta toinen käsi rinnan päälle.

2. Nosta takimmainen polvi koukkuun.

3. Tartu kiinni henkilön hartiasta ja koukussa olevasta polvesta, ja käännä hänet itseesi päin kylkiasentoon.

4. Aseta käsi posken alle kämmenselkä ylöspäin.

5. Jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan.

6. Varmista pään asento niin, että hengitystiet pysyvät auki.

7. Tarkkaile hengitystä ja mahdollista heräämistä muun avun saapumiseen asti.

(Suomen Punainen Risti 2009a.)

ELVYTYYS

Elvytyksen onnistumisen ratkaisee ennen kaikkea aika, joka kuluu sydämen pysähtymisestä elvytyksen aloittamiseen. Tapahtumapaikalla olevan auttajajan pitäisi olla

elvytystaitoinen ja hänellä tulisi olla rohkeutta auttaa. Nopeasti aloitettu elvytys kaksin- tai jopa kolminkertaistaa autettavan selviytymisen mahdollisuuksia.

1. Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta, selvitä heti, onko hän herätettävissä puhuttelemalla tai ravistelemalla.
2. Jos hän ei herää eikä reagoi käsittelyyn, huuda apua ja pyydä joku paikalla olevista tekemään hätäilmoitus hätänumeroon 112. Jos olet yksin, tee hätäilmoitus itse. Noudata hätäkeskuksen ohjeita.
3. Avaa hengitystiet ja tarkista hengitys. Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä taaksepäin toisella kädellä otsaa painaen. Katso liikkeuko rintakehä, kuuluuko normaali hengityksen ääni, tai tuntuuko poskellasi ilman virtaus.

Jos hengitys ei ole normaalia:

4. Aloita paineluelvytys. Aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. Painele 30 kertaa käsivarret suorina rintalastaa mäntämäisellä liikkeellä painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa. Anna rintakehän painua noin 4-5 cm.
5. Jatka puhalluselvytyksellä. Avaa hengitystiet uudestaan. Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä toisella kädellä otsaa painaen. Sulje sieraimet peukalolla ja etusormella. Paina huulesi tiiviisti henkilön suulle ja puhalla kaksi kertaa ilmaa keuhkoihin, seuraa samalla rintakehän liikkumista.
6. Jatka painelu-puhalluselvytystä vuorottelemalla rytmiä 30 painelua, kaksi puhallusta kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksa elvyttää.

(Suomen Punainen Risti 2009b.)

TOIMINTA, JOS HENKILÖ ON JÄÄNYT AUTON TAI MAATALOUSKONEEN ALLE

Mitä paremmin olet varautunut onnettomuuden mahdollisuuteen, sitä helpompi sinun on toimia rauhallisesti ja säilyttää toimintakykysi.

Auttamistilanteessa parhaiten ensiapua taitava ottaa johtovastuun ammattiavun tuloon saakka.

1. Selvitä mitä on tapahtunut

- Arvioi onnettomuuden vakavuus
- Selvitä onnettomuuspaikka ja loukkaantuneiden määrä.

2. Tee hätäilmoitus hätänumeroon 112

3. Estä lisäonnettomuudet

- Pelasta hengenvaarassa olevat
- Estä palovaara ja sammuta virta autosta
- Muista oma turvallisuutesi.

4. Anna ensiapua taitojesi mukaan

- Turvaa loukkaantuneen hengitys ja verenkierto
- Estä tukehtuminen avaamalla hengitystiet
- Tyrehdytä verenvuodot
- Tue murtumat
- Aseta loukkaantunut oireiden mukaiseen odotusasentoon ja pidä lämpimänä.

5. Tarkkaile ja rauhoita loukkaantunutta odottaessanne ammattiapua

- Seuraa muutoksia loukkaantuneen voinnissa ja kirjaa ne
- Rauhoita loukkaantunutta kuuntelemalla, puhumalla ja koskettamalla häntä. Älä jätä häntä yksin.

6. Välitä tapahtumatiedot ammattiauttajille

9 TOIMINTAOHJE TULEN KÄSITTELYYN

TULEN KÄSITTELY SISÄTILOISSA

Lämmittämiseen liittyvät vaarat

Tulisijoista alkunsa saaneet tulipalot aiheutuvat usein liian nopeasta ja rajusta lämmittämisestä, mikä saattaa vaurioittaa tulisijaa ja savuhormia sekä niiden välistä liitosta.

Kun ryhdyt lämmittämään tulisijaa varmista, että ilmanvaihto toimii. Älä missään nimessä sulje peltejä, ennen kuin hiillos tulipesässä on täysin sammunut, jotta ei saisi häikämyrkytystä. Aloita lämmittäminen varovasti, jos tulisija on ollut pitkään kylmillään. Vältä nopeaa ja rajua lämmittämistä. Varaa sytyttämistä varten kuivaa puuta, paperia, risuja, helposti syttyviä pihkaisia oksia tai käpyjä. Älä käytä sytytysnestettä. Muista myös että omakotitalon tulisijat ja hormit tulee nuohota vuoden välein. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2009a.)

Kynttilöihin ja ulkotuliin liittyvät vaarat

- Pidä alkusammutusvälineet saatavilla polttaessasi kynttilöitä. Muistathan myös, että viimeinen huoneesta poistuja sammuttaa kynttilät.
- Valitse hyvä kynttilänjalka, joka ei kaadu eikä pala. Parhaita materiaaleja ovat metalli, lasi, posliini ja kivi. Älä käytä kynttilänjaloissa röyhelöisiä muovi-, paperi- tai kangasmansetteja.
- Varo umpinaisia, ohuita lasi- ja posliinilyhtyjä. Ahtaassa tilassa steariini voi höyrystyä ja leimahtaa. Ohutkuorinen lyhty voi pokahtaa rikki ja räiskiä palavaa nestettä ympäristöön. Turvallinen kynttilälyhty on tukeva, yläosastaan reilusti avoin ja sisältä riittävän tilava.
- Sijoita kynttilät turvallisesti niin, ettei niiden lähellä, vieressä tai yläpuolella ole mitään syttyvää. Varo erityisesti verhoja ja koristeita. Älä laita kynttilöitä TV:n tai

muovisten ulkokalusteiden päälle, kynttilä sulattaa helposti muoviseen alustaan reiän.

- Jätä kynttilöiden väliin riittävästi tilaa. Tiiviissä ryhmässä olevien kynttilöiden tulikuuma neste saattaa helposti roihahtaa. Tuikut ja pöytäkynttilät asetetaan noin viiden cm:n etäisyydelle toisistaan. Ohutpohjaiset lyhdyt, pöytäkynttilät ja tuikut tarvitsevat riittävän paksun, palamattoman alustan.

- Pidä tuikut ja tikut poissa lasten ulottuvilta. Älä jätä lasta tai lemmikkieläintä hetkeksikään yksin palavan kynttilän kanssa. Varoita lapsia kynttilä- ja tulitikkuleikkien seurauksista.

- Sammuta kynttilät aina, kun poistut huoneesta. Palava kynttilä on avotuli, siksi sitä on pidettävä silmällä. Polta kynttilöitä vain niissä tiloissa, joissa oleskellaan. Sammuta kynttilät tukahduttamalla.

- Aseta ulkotulet riittävän etäälle ja valvo niitä. Ulkoroihut tulee sijoittaa vähintään kolmen metrin päähän kulkutiestä, jotta tuli ei pääse tarttumaan ohikulkijoiden vaatteisiin. Rakennuksiin tulee olla etäisyyttä tulen koosta riippuen 3-10 metriä. Ulkotulot on hyvä sijoittaa palamattomaan astiaan tai telineeseen tai asetella tukevasti lumihankeen, ettei tuuli kuljeta keventynyttä astiaa väriin paikkoihin. Ulkotulia ei saa polttaa sisällä eikä edes parvekkeella, kuistilla tai katoksen alla. Älä polta ulkotulia sateessa roiskevaaran vuoksi.

(Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2009b.)

Kaasulaitteiden käyttö

Kaasulaitetta käytettäessä on noudatettava käyttöohjeita. Kaasulaitetta saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon se on alun perin tarkoitettu. Ulkokäyttöön tarkoitettuja laitteita ei saa käyttää sisätiloissa.

Nestekaasua käytettäessä on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta. Kaasulaitteet tarvitsevat kaasun lisäksi palamisilmaa. Jollei sitä ole riittävästi, syntyy myrkyllistä häkää. Häkä on hajutonta ja näkymätöntä ja se voi tappaa huomaamattomasti monta ihmistä kerrallaan.

Kaasulaitteet kannattaa tarkistaa ja huoltaa vuosittain. Vuotavat liitokset ja letkut sekä huonokuntoiset laitteet lisäävät onnettomuusriskiä. Kaasuvuodon sattuessa on kyseessä aina vaaratilanne. Vuotanut kaasu kerääntyy lattianrajaan tai muuhun matalaan paikkaan ja syttyy herkästi pienestäkin kipinästä tai muusta sytytyslähteestä. (Turvatekniikan keskus 2009.)

NÄIN TOIMIT TULIPALOTILANTEESSA

1. Pelasta itsesi ja vaarassa olevat

Ryömi savun täyttämästä huoneesta turvaan savun ja kuumuuden alapuolella lattian rajassa. Siellä on enemmän happea ja näkyvyys parempi. Paksu huopa suojaa kuumuudelta. Mene alas rappuja pitkin, hissiin voit jäädä loukkuun sähkökatkon sattuessa.

Älä mene savun täyttämään rappukäytävään! Sulje palavaan ja savuiseen tilaan johtavat ovet ja mene parvekkeelle tai ikkunan ääreen odottamaan palokunnan apua. Oven raot voi tilkitä märillä kankailla tai huovilla.

Huuda apua, heiluta vaatetta, vilkuta valoja tai soita hätänumeroon 112, ja kerro tarkkaan missä olet. Älä avaa kuumalta tuntuvaa ovea, sillä sen takana palaa. Valitse toinen pakoreitti.

2. Tee hätäilmoitus numeroon 112

Hätänumerosta saa apua kun kyseessä on tulipalo, sairauskohtaus, liikenne- tai muu onnettomuus. Myös poliisille tarkoitetut avunpyynnöt välitetään yleisestä hätänumerosta. Hätänumeron eteen ei laiteta suuntanumeroa, ei edes matkapuhelimesta soittaessa.

3. Sammuta lähimmällä alkusammuttimella

4. Rajoita paloa sulkemalla ovet, ikkunat ja ilmastointi

5. Opasta palokunta paikalle ja järjestä pelastusyksiköille esteetön pääsy kohteeseen

Toimenpiteiden järjestys voi vaihdella tilanteen mukaan. Ihmisten turvallisuutta ei saa koskaan vaarantaa.

(Suomen Palopäälystöliitto 2009b.)

NÄIN TOIMIT TUNNETTAESSA KAASUN HAJUA

Nestekaasu on väritön ja myrkytön kaasu, joka on noin kaksi kertaa painavampaa kuin ilma. Nestekaasu on erittäin herkästi syttyvä polttoaine ja se voi muodostaa räjähtävän seoksen ilman kanssa. Turvallisuussyistä nestekaasu on hajustettu; haju toimii vuotavan kaasun varoitussignaalina. Koska nestekaasu on ilmaa raskaampaa, sisällä vuotava kaasu painuu lattiatasoon.

Kun nestekaasua käytetään sisätiloissa, on huolehdittava ilmanvaihdosta. Jos palamisilmaa ei ole riittävästi, muodostuu myrkyllistä häkää.

Jos tunnet kaasun hajua:

- Sulje heti pulloventtiili
- Älä tupakoi, äläkä käytä avotulta
- Älä käytä sähkökatkaisijoita
- Tuuleta huone; avaa ikkunat ja ovet
- Tuulettamisen jälkeen tarkista letku ja letkuliitokset saippuavedellä tai vuodonilmaisimella

(Turvatekniikan keskus 2009.)

NÄIN TOIMIT HÄKÄMYRKYTYSTILANTEESSA

Häkää eli hiilimonoksidia (CO) syntyy epätäydellisessä palamisessa. Ilmassa olevaa häkää ei voida aistia, sillä se on väritön, hajuton ja mauton kaasu.

Häkämyrkytystä pitää epäillä, jos pako- tai palokaasuille altistumisen yhteydessä esiintyy seuraavia oireita: päänsärky, huimaus, korvien soiminen, näköhäiriöt, heikotus, levottomuus, hengitys kiihtyy ja sydämen syke nousee. Iho ja limakalvot voivat tulla tavallista punaisemmiksi. Vaikean myrkytyksen oireita ovat tajunnan menetys, kouristukset, hengitysvaikeudet ja harva pulssi. Oireet johtuvat pääasiassa hapen puutteesta, mutta hiilimonoksidi voi myös suoraan vaurioittaa kudoksia.

Koska häkämyrkytyksen kaltaisia oireita voi esiintyä monista muistakin syistä, aina ei voi olla varma, johtuvatko oireet häädästä. Varminta on kuitenkin aina toimia sen mukaisesti, että oireiden syynä olisi häkä, jos ollaan suljetussa tilassa ja lähettyvillä on mahdollinen häkää tuottava laite

Ensiapuna on toimittaa potilas välittömästi raittiiseen ilmaan. Lievät oireet häviävät itsellään asteittain tunnin parin aikana. Vaikeammissa tapauksissa aloitetaan ensi- apuna happihengitys, jos siihen on mahdollisuus.

Jos epäillään häkämyrkytystä ja potilaalla on selviä oireita, hänet pitää toimittaa välittömästi ambulanssilla sairaalaan. Jo ambulanssissa aloitetaan sataprosenttisen hapen hengittäminen. Vaikeammissa tapauksissa annetaan painekammiossa yli- painehappihoitoa.

(Terveyskirjasto 2008.)

TUPAKOINTI

Tupakointi on Matikaisen Lomaparatiisissa sallittu ainoastaan ulkona ja sisätiloissa se on ehdottomasti kiellettyä. Kaikkien rakennusten sisätiloissa on Tupakointi kielletty-merkkejä. Paloturvallisuuden edistämiseksi paikalla on tuhkakuppeja, joihin tupakantumpit laitetaan, eikä niitä heitetä maahan, josta ne voisivat sytyttää esimerkiksi ruohikkopalon.

TULEN KÄSITTELY ULKONA

Ulkona tulen käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota. Voimassa oleva metsäpalovaroitus tulee aina ottaa huomioon. Avotulta ei ulkona tehdä muualla kuin grillikodassa. Grillikodan tulisija tulee pitää ehjänä eikä sitä saa käyttää, jos siinä ilmenee vikoja tai puutteita. Lapsia ei päästetä sytyttämään tulta yksinään, eikä heitä saa jättää yksin avotulen läheisyyteen.

Näin toimitaan, jos tuli on irti

Ilmoita metsäpalosta aina yleiseen hätänumeroon 112! Yritä pysäyttää tuli tuulen alapuolelta. Kaada pieni kuusi tai kataja, ja tee siitä hosa karsimalla siitä niin paljon oksia, että latvaosaan niitä jää noin metrinmittainen tupsu. Kastele hosat ennen käyttöä, jos lähellä on vettä. Älä huiski tulta suurin liikkein, koska silloin kipinät lentävät ympäri ja tuli vain yltyy. Lakaise palavaa kohtaa tulta päin ja paina samalla hosaa maata vasten niin, että tuli tukehtuu. Estä tulen leviäminen myös raivaamalla maasta tulen alapuolella olevia risuja ja oksia ja repimällä irti sammalta

Jos omat vaatteesi syttyvät, suojaa välittömästi käsillä kasvosi, heittäydy maahan ja kierrittele maassa, jotta tuli tukehtuu. Jäähdytä kytevät vaatteet vedellä.

Jos jonkun toisen vaatteet palavat, laita henkilö nopeasti pitkälleen kasvojen suojelemiseksi. Tukahduta huovalla tai vaatteella kasvoista jalkoihin päin niin, etteivät liekit pääse lyömään kasvoihin. Jäähdytä lopuksi hehkuvia vaatekappaleita vedellä 15–20 minuuttia. Toimita potilas lääkäriin, jos iho on palanut.

Jos pukeudut helposti syttyviin materiaaleihin, älä valitse pään yli vedettävää mallia. Edestä helposti auki saatava vaate on syttyessään vähemmän hengenvaarallinen. Esimerkiksi fleece-puserot ja tuulipuvut syttyvät herkästi. Päällimmäiset vaatekerrokset altistuvat tulelle ensin, joten paksu villapaita ohuen tuulipuvun alla saattaa pelastaa henkesi. (Metsähallitus 2009.)

10 ONNETTOMUUSKIRJANPITO JA ONNETTOMUUDEN SYYN TUTKINTA

Onnettomuuskirjanpitoon kirjataan onnettomuuksien ja tapaturmien lisäksi vakavat läheltä piti-tilanteet. Kirjaamista varten turvallisuusasiakirjan lopussa, liitteet-osiossa on valmis pohja tapausilmoituslomakkeesta sekä onnettomuuskirjanpitolomakkeesta. Näiden avulla kirjataan ylös, mitä tapahtui, missä, minkä takia sekä olisiko tapahtumaa voitu jollakin tavalla ennalta estää. Lisäksi ylös kirjataan muita tapahtumaan vaikuttaneita asioita, muun muassa tapahtumahetkellä vallinneet sääolosuhteet sekä se, oliko alkoholilla osuutta tapahtuman syntymään. Vakavasta onnettomuudesta, tapaturmasta sekä läheltä piti-tilanteesta tulee myös aina ilmoittaa asiaankuuluvalla viranomaiselle. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Matikaisen Lomaparatiisin turvallisuusvastaava Piia Matikainen vastaa onnettomuuden, tapaturman tai vakavan läheltä piti-tilanteen tapahduttua onnettomuuskirjanpidosta sekä viranomaisille ilmoittamisesta. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu tapauksesta tiedottaminen. Jos turvallisuusvastaava ei ollut paikalla tapahtuman sattumahetkellä, paikalla ollut ohjaaja vastaa lomakkeen täyttämisestä, jonka jälkeen hän palauttaa sen turvallisuusvastaavalle ja he käyvät lomakkeen sekä tapahtuman yhdessä läpi, jonka jälkeen turvallisuusvastaava palauttaa lomakkeen asianomaisille viranomaisille.

Yhdessä muiden työntekijöiden kanssa turvallisuusvastaava miettii vastaavien tapausten varalta ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä sekä niiden toimeenpanoa ja suunnittelee aikataulutuksen näille toimenpiteille. Tarpeen niin vaatiessa turvallisuusvastaavan tehtäviin kuuluu myös mahdollisen onnettomuustutkinnan järjestäminen. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

AITTA			
Tarkastuspäivämäärä / tarkastuksen suorittaja	Huoltopäivämäärä / huollon suorittaja	Seuraava tarkastus / huolto	Lisätietoja
Palotarkastuksen päi- vä määrä	Palotarkastuksen suo- rittaja	Seuraava palotarkastus	Lisätietoja

Vastuhenkilö Piia Matikainen, puh. 0400 963 245

NAVETAN MAJOITUSTILAT			
Tarkastuspäivämäärä / tarkastuksen suorittaja	Huoltopäivämäärä / huollon suorittaja	Seuraava tarkastus / huolto	Lisätietoja
Palotarkastuksen päivämäärä	Palotarkastuksen suorittaja	Seuraava palotarkastus	Lisätietoja

Vastuhenkilö Piia Matikainen, puh. 0400 963 245

SAVUSAUNA			
Tarkastuspäivämäärä / tarkastuksen suorittaja	Huoltopäivämäärä / huollon suorittaja	Seuraava tarkastus / huolto	Lisätietoja
Palotarkastuksen päi- vä määrä	Palotarkastuksen suo- rittaja	Seuraava palotarkastus	Lisätietoja

Vastuhenkilö Piia Matikainen, puh. 0400 963 245

SAUNA- JA WC-RAKENNUS			
Tarkastuspäivämäärä / tarkastuksen suorittaja	Huoltopäivämäärä / huollon suorittaja	Seuraava tarkastus / huolto	Lisätietoja
Palotarkastuksen päivämäärä	Palotarkastuksen suorittaja	Seuraava palotarkastus	Lisätietoja

Vastuhenkilö Piia Matikainen, puh. 0400 963 245

8 LUOTETTAVUUSTARKASTELU

Tämän työn luotettavuus on pyritty varmistamaan sillä, että lähteitä on käytetty runsaasti ja ne ovat luotettavia. Suuri osa lähteinä käytetyistä julkaisuista on valtion virastojen julkaisemia. Tunnetun ja asiantuntijaksi tunnustetun tekijän tuore, ajantasainen lähde on yleensä varma valinta. (Vilka ja Airaksinen 2003, 72)

Vilkan ja Airaksisen (2003, 72–73) mukaan tarjolla olevista lähteistä on hyvä valita mahdollisimman tuoreet, sillä monella alalla tutkimustieto muuttuu nopeasti ja uusiimpiin tutkimuksiin sisältyy myös aiempien tutkimusten kestävä tieto. Osa tässä työssä käytetyistä lähteistä sisältää sellaista tietoa, joka ei vuosien saatossa ole muuttunut lainkaan, jonka takia lähteet ovat hieman vanhempia. Jokamiehenluokasta kertovat lähteet ovat vanhempia kuin muut työssä käytetyt lähteet johtuen siitä, että niiden jälkeen ei ole julkaistu alasta kertovaa kirjallisuutta, jota opinnäytetyössä olisi voitu käyttää lähteenä.

Koska kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, lähteinä on käytetty vain sellaista tietoa, joka on työn kannalta oleellista ja tukee työtä. Vilkan ja Airaksisen (2003, 76) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä tärkeintä ei ole lähteiden lukumäärä vaan niiden laatu ja soveltuvuus. Lähteet eivät saa olla mikään kosmeettinen ratkaisu, vaan jokaisen lähteen pitää palvella kyseistä työtä.

Työssä on käytetty myös henkilökohtaisia tiedonantoja, jotka on saatu Matikaisen Lomaparatiisin toimitusjohtajalta Piia Matikaiselta sekä yrityksen perustajalta Martti Matikaiselta, joka toimii ohjelmapalveluiden ohjaajana. Työ sisältää lisäksi henkilökohtaisen tiedonannon palomestari Sakari Limneliltä Jokilaaksojen Pelastuslaitoksesta, joka on lisäksi tarkastanut työn toiminnallisen osion sisällön oikeelliseksi.

9 LIITTEET

LIITE 1

TURVALLISUUSSUUNNITELMA

1/4

1. Toiminnan / suorituspaikan kuvaus

2. Turvallisuusvastaava, hänen varahenkilönsä ja heidän yhteystietonsa

3. Ajo-ohjeet suorituspaikalle saapumiseen (myös pelastusyksiköille)

4. Toimintaan / suorituspaikkaan liittyvät riskit

5. Riskien hallinta
Osallistujien enimmäismäärä suorituspaikalla
Toimintaan liittyvät rajoitukset

LIITE 1**2/4**

Ohjaajien pätevyysvaatimukset
Ohjaajien toiminta ennen ohjelman alkua (turvallisuuden ja välineiden varmistaminen ym.)
Osallistujien perehdyttäminen ja opastaminen toimintaan
Käytettävät varusteet, henkilönsuojaimet sekä turvallisuusvälineet
Koneet ja laitteet
Erityisvarusteet

Paloturvallisuus

6. Toiminta fyysisen vamman sattuessa asiakkaalle tai työntekijälle

7. Toiminta muissa onnettomuus- ja vahinkotilanteissa

8. Yleisiä toimintaohjeita

9. Toiminta tapaturman tai onnettomuuden jälkeen

Raportointi

Tapahtumasta tiedottaminen

Viranomaisille ilmoittaminen

Jälkihoito

10. Muut huomiotavat asiat

TAPPAUSILMOITUSLOMAKE

Täytä lomake mahdollisimman pian onnettomuuden tai läheltä piti-tilanteen jälkeen.

Onnettomuuden tai läheltä piti-tilanteen tapahtumapaikka	Päivämäärä ja kellonaika

Loukkaantuneen henkilön henkilötiedot (huomioi Henkilötietolaki 523/1999)	
Nimi	Henkilötunnus
Osoite	Puhelinnumero
Sähköpostiosoite	

Tiedot tapahtumasta
Minkälaisessa toiminnassa tilanne tapahtui?
Tapahtuman kuvaus (yksityiskohtainen kuvaus kuinka onnettomuus tai läheltä piti-tilanne tapahtui)
Tapahtuman seuraukset (esimerkiksi vamman laatu, loukkaantuneiden määrä)
Mitä olisi voinut tapahtua?
Sääolosuhteet tapahtuman aikana

Tapahtuman syyt
Miten tapahtuma voitaisiin vastaisuudessa välttää / Toimenpide-ehdotuksia?
Lisätietoja:

Tapahtumasta on otettu yhteyttä:
☐ Poliisi
☐ Pelastuslaitos
☐ Vakuutusyhtiö
☐ Kuluttajavirasto
☐ Kunnan tuoteturvallisuusviranomainen

Paikka ja päivämäärä

Nimi, nimenselvennys ja puhelinnumero

ONNETTOMUUSKIRJANPITLOMAKE

Lomakkeeseen kirjataan tapahtuneet onnettomuudet ja tapaturmat sekä vakavat läheltä piti-tilanteet

Tapahtumapaikka

Päivämäärä ja kellonaika

Minkälaisessa toiminnassa tapahtuma sattui?

Sääolosuhteet tapahtumahetkellä

Kuvaus tapahtumasta

Tapahtuman seuraukset**Tapahtumaan johtaneet syyt****Olisiko tapahtumaa voitu estää?****Oliko alkoholilla osuutta asiaan?****Lisätietoja**

TURVALLISUUSKOULUTUS SEKÄ HÄTÄTILANNEKOULUTUS

1. Koulutus, koulutuspaikka, päivämäärä sekä koulutuksen kesto

--

2. Koulutuksessa läpikäytyt asiat

--

3. Koulutukseen osallistuneet henkilöt

--

4. Lisätietoja / muistiinpanoja koulutuksesta

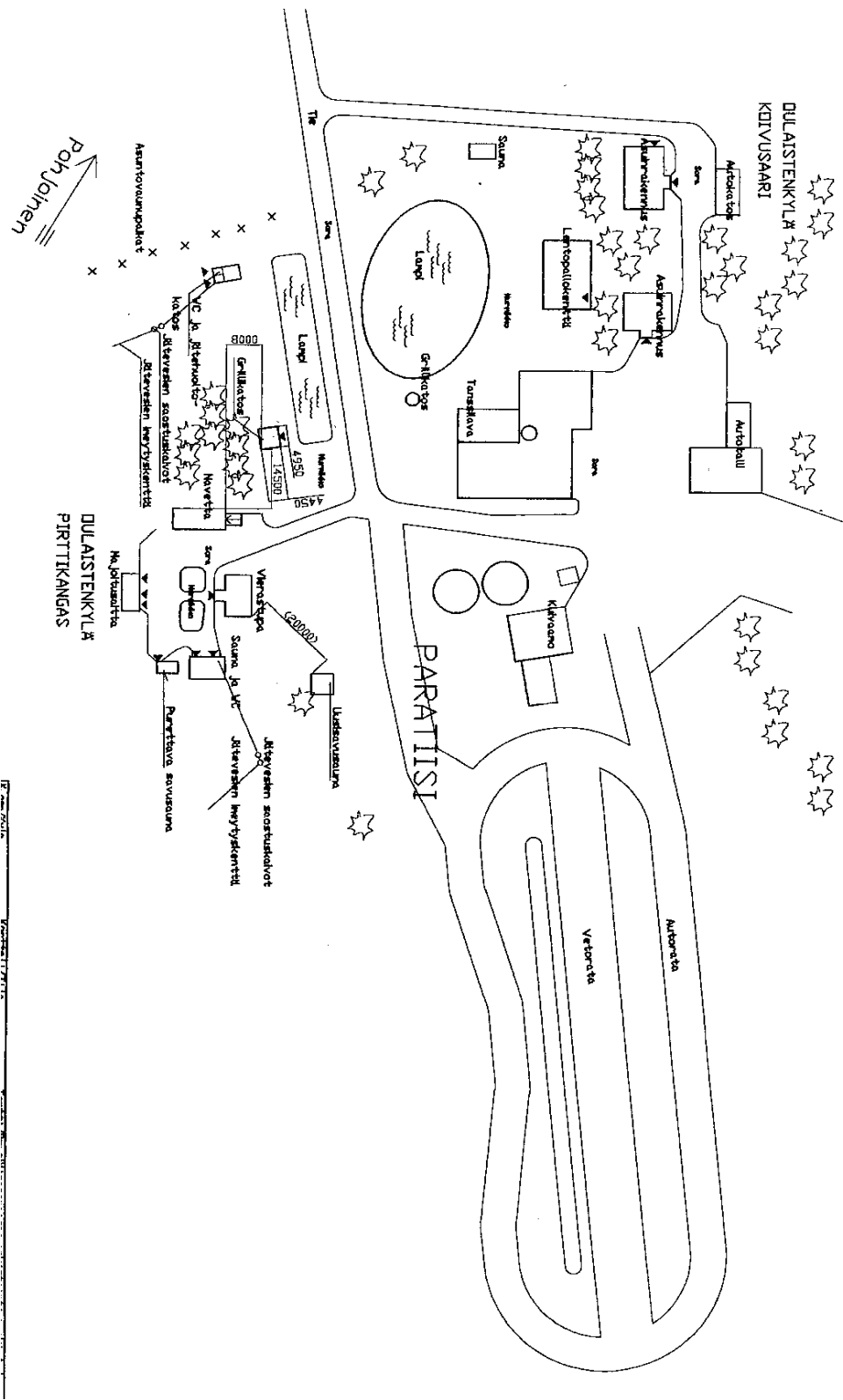
--

Kouluttaja / koulutuksen johtaja:**Nimi:****Yhteystiedot:**

--

LIITE 6

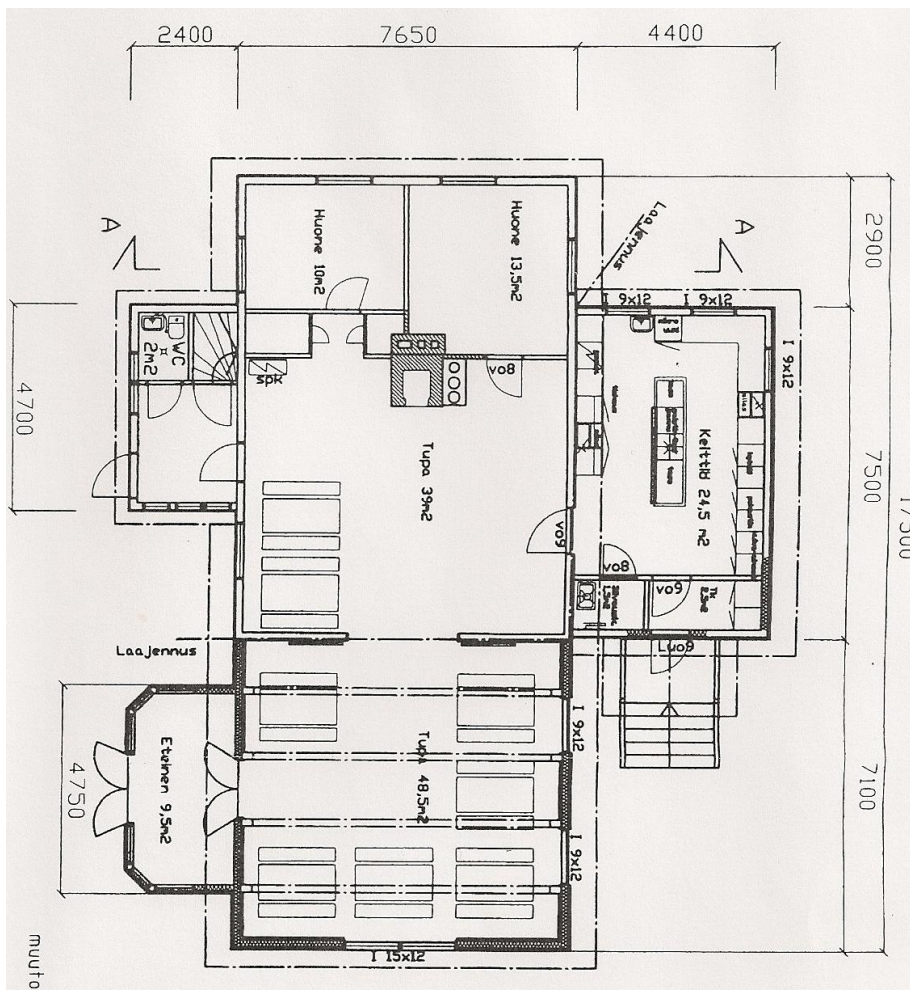
KARTTA RAKENNUSTEN SIJAINNISTA

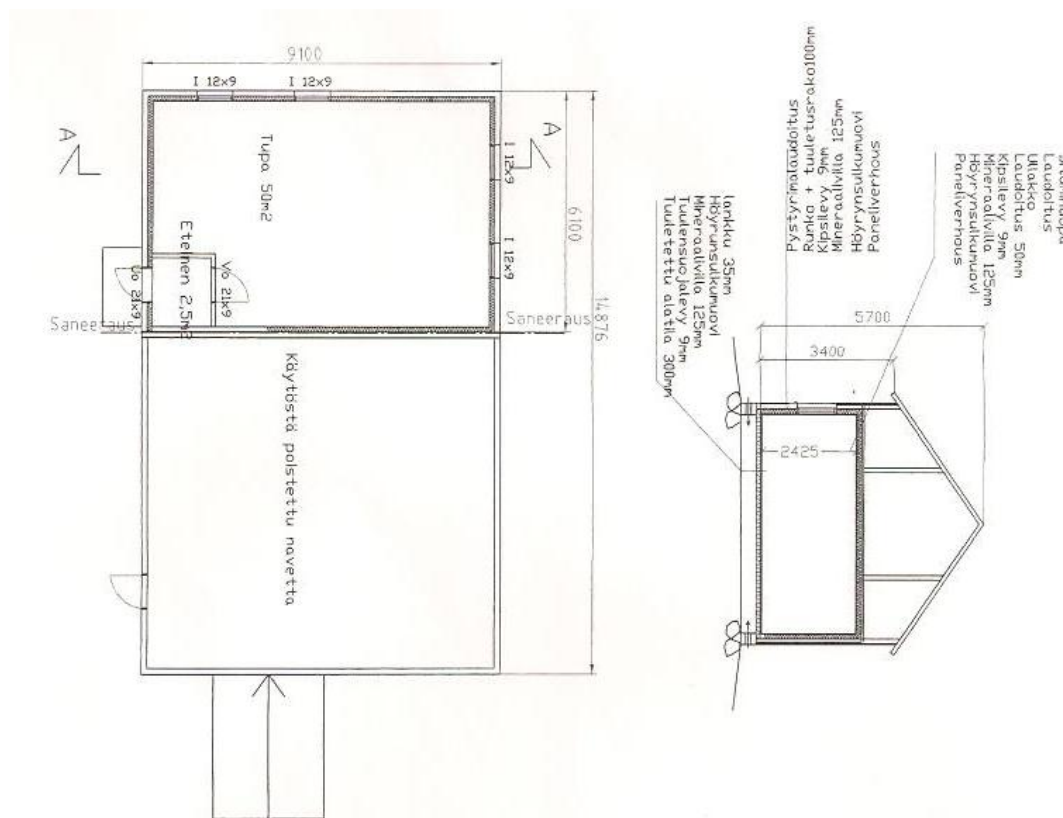

RAKENNUSTEN POHJAPIIRROKSET

Vierastupa, alakerta

Navetan majoitustilat

10 POHDINTA

Pohtiessani aihetta opinnäytetyölleni lähes heti minulle selvisi, että haluan sen liittyvän ohjelmopalveluihin ja vielä tarkemmin ohjelmopalveluiden turvallisuuteen. Aihe kiinnostaa minua henkilökohtaisesti ja tiesin että aiheesta olisi mielenkiintoista kirjoittaa. Kävin opintojeni kolmantena vuonna kurssin, joka käsitteli osittain ohjelmopalveluiden turvallisuutta ja kurssin pohjalta sain hieman perustietoja ja aineistoa aiheesta.

Sopivan yrityksen etsimisessä ei mennyt kauaa, sillä tunsin jo ennestään Matikaisen Lomaparatiisin omistajat ja olen joskus itsekin osallistunut heidän järjestämäänsä ohjelmopalveluun. Tarve tälle opinnäytetyölle oli ilmeinen, sillä Matikaisen Lomaparatiisi Ay:llä ei ennestään ollut turvallisuusasiakirjaa. Viime syksynä tapahtuneen sukupolven vaihdoksen myötä uudeksi toimitusjohtajaksi siirtynyt Piia Matikainen ottikin mielellään apuni vastaan, kun kysyin häneltä olisiko heillä tarvetta opinnäytetyölleni. Hän oli juuri miettinyt itsekin turvallisuusasiakirjan laatimista ja yllättynyt kaikesta siitä tietomäärästä, joka asiakirjan tekemiseen tarvitaan.

Turvallisuus on ohjelmopalveluyrityksille tärkeää, mutta yrittäjillä ei välttämättä aina ole aikaa tai resursseja alkaa laatia yrityksen toimintaa kattavaa turvallisuusasiakirjaa. Tieto, jota turvallisuusasiakirjan laatimisessa tarvitaan, on hajallaan pieninä palasina ja tiedon etsimisessä kestää oma aikansa. Yrityksellä tulisi olla henkilö, joka paneutuisi ainoastaan turvallisuuteen, jotta turvallisuusasiat olisivat yrityksessä ajan tasalla.

Mielestäni opinnäytetyötä oli paljon mielenkiintoisempaa tehdä, kun sillä oli tilaaja valmiina ja siitä oli oikeasti käytännönhyötyä tilaajalle, vaikka tutkimukseni ei luokaan täysin uutta, tieteenalaa mullistavaa tietoa. Olen lopputulokseen tyytyväinen, koska työni helpottaa Matikaisen Lomaparatiisin jokapäiväistä toimintaa ja sen avulla he voivat muun muassa perehdyttää uusia työntekijöitä ja työharjoittelijoita yrityksen toimintaan.

Turvallisuusasiakirjan laatiminen on ollut opettavainen prosessi ja sen mukana on tullut paljon uutta tietoa. Turvallisuusasiakirjan sisällön laajuus ja siihen tarvittavan tiedon määrä yllätti aluksi, mutta onneksi tietoa on ollut helposti saatavilla muun muassa viranomaisten julkaisemien turvallisuusohjeiden muodossa. Suuri osa turvallisuusasiakirjassa olevista asioista määräytyy lakien ja asetusten mukaan, joten niiden pohjalta työn rakenne pysyi selkeänä. Kuluttajaviraston julkaisemat ohjeet ovat olleet suurena apuna työtä laadittaessa ja työn runko perustuu pitkälti Kuluttajaviraston ohjeisiin ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi.

Turvallisuusasiakirjan laatiminen on ollut hyödyllinen prosessi monella eri tavalla. Sain kertausta ensiaputaitoihin, osaan toimia paremmin onnettomuus- ja hätätilanteissa ja ennen kaikkea sain kurkistaa hieman tarkemmin ohjelmapalveluyrityksen toimintaan ja yrittäjien arkeen. Yhteistyö Matikaisen Lomaparatiisin kanssa olikin hyvin antoisa kokemus.

Sain myös paljon uutta tietoa minulle ennestään täysin tuntemattomasta asiasta eli jokamiehenluokasta. Perusidea oli kyllä tuttu, mutta muut lajiin liittyvät seikat olivat täysin uutta tietoa minulle. Myös se, kuinka paljon lajilla on harrastajia Suomessa tuli täytenä yllätyksenä.

LÄHTEET

AKK Motorsports. 2009. Autourheilun sääntökirja 2009 [online]. Helsinki: AKK Motorsports. [Viitattu 28.1.2009]. Saatavissa: <http://akk.smartpage.fi/?docId=1dd09bb625eb0dddcdd30e633133c256>

AKK Motorsports. 2009. Jokamiehenluokka [online]. Helsinki: AKK Motorsports. [Viitattu 28.1.2009]. Saatavissa: <http://www.autourheilu.fi/lajit/jokkis/>

Kuluttajavirasto. 2003. Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. 9/2003. Helsinki: Kuluttajavirasto

Kuluttajavirasto. 2009. Tapausselityslomake [online]. Helsinki: Kuluttajavirasto. [Viitattu 20.3.2009]. Saatavissa: <http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/4bef311a-7369-4557-ad0f-4ed64ac65a4e.aspx>

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 75/2004 [online]. Valtion säädöstietopankki FINLEX®. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 12.3.2009]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040075>

Lautsilta, P. 1985. Moottoriurheilu special. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Linnell, S. 2009. Palomestari, Jokilaaksojen Pelastuslaitos. Kalajoki. Henkilökohtainen tiedonanto 20.1.2009.

Matikainen, M. 2009. Toiminnanharjoittaja, Matikaisen Lomaparatiisi Ay. Oulainen. Henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009.

Matikainen, P. 2008. Toimitusjohtaja, Matikaisen Lomaparatiisi Ay. Oulainen. Henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2008

Matikainen, P. 2009. Toimitusjohtaja, Matikaisen Lomaparatiisi Ay. Oulainen. Henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2009

Matikainen, P. Turvallisuusasiakirja. [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: tiia.linnell@student.samk.fi. Lähetetty 18.4.2009 klo 12.26. [viitattu 22.4.2009].

Metsähallitus. 2009. Miten toimin jos tuli on irti? [online]. Vantaa: Metsähallitus. [Viitattu 19.3.2009]. Saatavissa: <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=6604>

Pelastuslaki 468/2003 [online]. Valtion säädöstietopankki FINLEX ®. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 18.12.2008]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030468>

Saukkoriipi P. 2005. Ohjelmapalveluiden turvallisuus Itä-Suomen läänissä. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.

Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry, Helsingin Kaupungin Pelastuslaitos & Kuluttajavirasto. 2004. Turvallisuus. Helsinki: Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry, Helsingin Kaupungin Pelastuslaitos & Kuluttajavirasto.

Suomen Palopäällystöliitto. 2009a. Näin teet hätäilmoituksen [online]. Helsinki: Suomen Palopäällystöliitto. [Viitattu 28.1.2009]. Saatavissa: <http://www.sppl.fi/index.phtml?s=60>

Suomen Palopäällystöliitto. 2009b. Näin toimit tulipalotilanteessa [online]. Helsinki: Suomen Palopäällystöliitto. [Viitattu 28.1.2009]. Saatavissa: <http://www.sppl.fi/index.phtml?s=63>

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2004. Pelastussuunnitelma: opas yrityksille ja laitoksille. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2009a. Lämmitä tulisijaa turvallisesti [online]. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. [Viitattu 19.3.2009]. Saatavissa: http://www.spek.fi/Suomeksi/Paloturvallisuus/Jokakodin_paloturvallisuus/Tulisijat.iw3

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2009b. Kynttilät ja ulkotulet [online]. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. [Viitattu 19.3.2009]. Saatavissa: http://www.spek.fi/Suomeksi/Paloturvallisuus/Jokakodin_paloturvallisuus/Kynttilat_ ja_ulkotulet.iw3

Suomen Punainen Risti. 2009a. Näin autat tajutonta [online]. Helsinki: Suomen Punainen Risti. [Viitattu 12.3.2009]. Saatavissa: http://www.redcross.fi/ensiapu/ensiapuohjeet/fi_FI/tajuttomanensiapu/

Suomen Punainen Risti. 2009b. Elvytys [online]. Helsinki: Suomen Punainen Risti. [Viitattu 12.3.2009]. Saatavissa: http://www.redcross.fi/ensiapu/ensiapuohjeet/fi_FI/elvytys_aikuinen/

Suomen Punainen Risti. 2009c. Toiminta liikenneonnettomuudessa [online]. Helsinki: Suomen Punainen Risti. [Viitattu 12.3.2009]. Saatavissa: http://www.redcross.fi/ensiapu/ensiapuohjeet/fi_FI/liikenneonnettomuus/

Suominen, A. 2003. Riskienhallinta. 3. painos. Vantaa: WSOY.

Terveyskirjasto. 2008. Häkämyrkytys [online]. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. [Viitattu 13.3.2009]. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00759

Tuomi, T. 1984. Värikäs jokamiehenluokka. Porvoo; omakustanne.

Turvatekniikan Keskus TUKES. 2009. Käytä nestekaasua oikein [online]. Helsinki: Turvatekniikan Keskus. [Viitattu 16.3.2009]. Saatavissa: http://www.tukes.fi/Tiedostot/vaaralliset_aineet/esitteet_ ja_oppaat/Kayta_nestekaasu_a_oikein_opas.pdf

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003 [online]. Valtion säädöstietopankki FINLEX®. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 18.12.2008]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030787>

Verhelä, P. 2004. Matkailun ohjelmapalveluiden turvallisuus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Verhelä P. & Lackman P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut: matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WSOY.

Vilkkä, H & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtuaaliammattikorkeakoulu. 2009. Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö [online]. Helsinki: Virtuaaliammattikorkeakoulu. [Viitattu 28.1.2009]. Saatavissa: <https://www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385/1154602577913/1154756862024.html.stx>

Ympäristöministeriö. 2002. E1 Suomen rakentamismääräyskokoelma, rakennusten paloturvallisuus. Helsinki: Ympäristöministeriö